

Poštarina plaćena u gotovom.

JUGOSLOVENSKI
ROTAR

SUŠAK 1936 FEBRUAR

JADRANSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK (YUGOSLAVIA)

Redovita parobrodaska služba u svim pravcima Jadranskog mora. - Dnevna brza služba za Dalmaciju i sva kupališna mjesta jugoslovenske obale.

10-11 dnevna turistička putovanja za Dalmaciju i Grčku.

6 dnevna turistička putovanja za Dalmaciju - uključivo vožnju, hranu i krevet uz umjerene cijene.

Redovita parobrodaska služba za Dalmaciju, Albaniju i Grčku, iz Sušaka, Trsta i Venecije, za osobni i robni promet.

Upute daje Jadranska Plovidba u Sušaku i svi važniji putnički uredi u tuđem i inozemstvu.

Regular services in the Adriatic with 55 steamship lines, in all directions along the Yugoslav Coast. Daily express lines to Dalmatia and all Sea-Resorts. - 10-11 Day Cruises to Dalmatia & Greece. - 6 Day Cruises to Dalmatia - at very moderate inclusive prices.

Regular services to Dalmatia, Albania and Greece, from Sušak, Trieste and Venice, for passengers and cargo.

Prospectuses and information on application by the Jadranska Plovidba d. d., Sušak and other Tourist Offices in Yugoslavia or abroad.

HOTEL ESPLANADE ZAGREB

Prvorazredna kuća
Sjedište Rotary
Club Zagreb

Jugoslovenski rotari duboko ganuti preminućem Nj. Vel. Kralja
Gjure V. iskreno dele tugu britskog naroda.

The Yugoslav Rotarians are deeply touched by the passing away
of His Majesty King George V and sincerely share the sorrow of
the British peoples.

Sledeći brzojavi izmenjeni su
izmedju našeg distriktnog guver-
nera i pretsjednika R. I. B. I. Ed.
Robinsona:

Edwin Robinson, London

Jugoslovenski distrikt pridružuje
se britskim rotarima u velikoj tuzi
koja je stigla Britski Imperij smrću
njegovog ljubljenog Kralja.

Guverner Ružić

Guverner Ružić, Sušak

R. I. B. I. izražava najtopliju
hvalu jugoslovenskom distriktu za
mnogo cenjenu izjavu saučešća.

Pretsednik Robinson

The following telegrammes were
exchanged between our District
governor and the R. I. B. I.:

President Robinson, London

Yugoslav District joins the Bri-
tish Rotarians in great sorrow
which has befallen the British
Empire through the loss of their
beloved King.

Governor Ružić

Governor Ružić, Sušak

R. I. B. I. returns warmest thanks
to yugoslav district for greatly ap-
preciated message of sympathy.

President Robinson

JUGOSLOVENSKI ROTAR

GOD. IV

15 II 1936

BR.

8

UREDNIK: Dr. VIKTOR RUŽIĆ
GUVERNER 77. DISTRIKTA
SUŠAK, STROSSMAYEROVA ULICA
BROJ 12 I. - - TELEFON BROJ 90
ČEKOVNI RAČUN KOD FILIJALE POŠT. ŠTE-
DIONICE U ZAGREBU BR. 39.552. — IZLAZI
SVAKOG 15-OG U MJESECU — CIJENA 60
DINARA GOD. — POJEDINI BROJ 5 DINARA

8 M E S E Č N O P I S M O

Draga braćo rotari!

Smrt engleskog kralja Nj. Vel. Đure V. izazvala je iskrenu žalost u čitavoj našoj domovini. Tumačeći ta čuvstva izrazio sam u ime jugoslavenskih rotara R. I. B. I. saučešće.

* * *

Dne 24 I umro je u Chicagu John Nelson pastpretsednik R. I. koji je došao tamo da podnese upravi R. I. referat o radu odbora za međunarodno služenje. Jugoslovenski distrikt žali duboko gubitak tog odličnog rotara i čoveka, koga smo imali čast upoznati na našoj distriktnoj konferenci god. 1934.

1. Dani naše distriktne konference se približuju. U Dubrovniku, gradu slavne prošlosti, večnog proleća treba da se sastanu svi jugoslovenski rotari. Od onuda ponesimo pobude za naš rotarski rad, tamo ćemo imati prigode da se upoznamo.

Molim sve klubove da odaberu na narednoj sednici naročiti odbor koji će činiti propagandu među braćom za put u Dubrovnik i koji će voditi brigu oko samoga puta.

Molim one klubove koji žele izneti kake predloge na konferenci da mi te predloge što pre sa obrazloženjem saopšte.

Program će doskora biti objavljen a voditi će se naročita briga da se omogući razgledanje grada i prekrasne dubrovačke okoline.

Na dosadanjim konferencama bilo je učestvovanje jugosl. rotara sledeće: Beograd 29.06%, Zagreb 42.45%, Ljubljana 28.17%, dok Dubrovnik mora preći 50%.

2. Godišnja konferenca R. I. B. I. održaje se ove godine od 8—12 maja u Blackpoolu u poznatom morskome kupalištu na severo-zapadnoj obali Engleske, 5 sati udaljenom od Londona.

U želji da se stvori što jača veza između našeg distrikta i R. I. B. I. počašćen sam pozivom, da toj konferenci prisustvujem.

Veoma bi mi milo bilo kad nebi pošao sam tamo i molim onu braću koja bi željela da mi se priključe da mi to čim pre jave.

3. U 54 distriktu R. I. (Švicarska) osnovano je centralno mesto za služenje mladeži, koje će se baviti internacionalnom izmenom sinova rotara kao i putovanjima i ferijalnim logorovanjem rotarske dece.

Taj posao preuzeli su Max P. Fiedler i Oskar Hoppler oba članovi R. C. Zürich, te Henry Buisson član R. C. Montreux-Vevey ovaj potonji u glavnom za francusku Švicarsku.

4. Rotary club Slavonski Brod slavi 15 o. mj. svoju Charter slavu.

5. Glavna uprava R. I. je na svom sastanku od januara osnovala tri nova distrikta i to:

Distrikt br. 83 koji obuhvaća: Cipar, Egipat, Palestinu, Sudan, Siriju i Tursku sa danom 1 februara, guverner: Clare Martin, Cairo.

Distrikt br. 84: Rumunjska sa danom 1 marta t. g., guverner: Ing. Chr. Pennescu Kertsch, Bukurešt.

Distrikt br. 85: Poljska sa danom 1 marta t. g., guverner: Piotr Drzewiecki, Warszawa.

Prama tome biće u Europi, Maloj Aziji i Severnoj Africi samo jedan honorarni komesar i to za Albaniju, Bugarsku i Grčku u osobi rotara M. B. Gerbela, (Wien, Austrija).

6. Dne 26—28 održaje se sastanak europskog savetodavnog odbora (E. A. C.) u Zürichu.

Ako vaš klub želi da iznese pred taj odbor koje pitanje neka se obrati na člana E. A. C. Edu Markovića (Beograd) ili na mene.

7. 23 o. mj. je godišnjica osnutka prvog Rotary Cluba.

Pretsednik Johnson i glavni sekretarijat u Chicagu žele da se sastanak koji se održaje u tednu kada pada ta obletnica posveti međunarodnom prijateljstvu.

Svi predsednici klubova primili su po sekretarijatu izrađeni nacrt programa, te se preporuča da taj sastanak u duhu ovog programa udese.

8. Uprkos mog poziva u zadnjem mesečnom pismu i ponovne pismene opomene dva kluba u našem distriktu nisu mi poslala na vreme izveštaj o frekvenci. U koliko nemaju sekretari vremena, da mi na vreme frekvencu jave molim predsednika da odredi jedno drugo lice odbora, koje će mi uredno taj izveštaj slati.

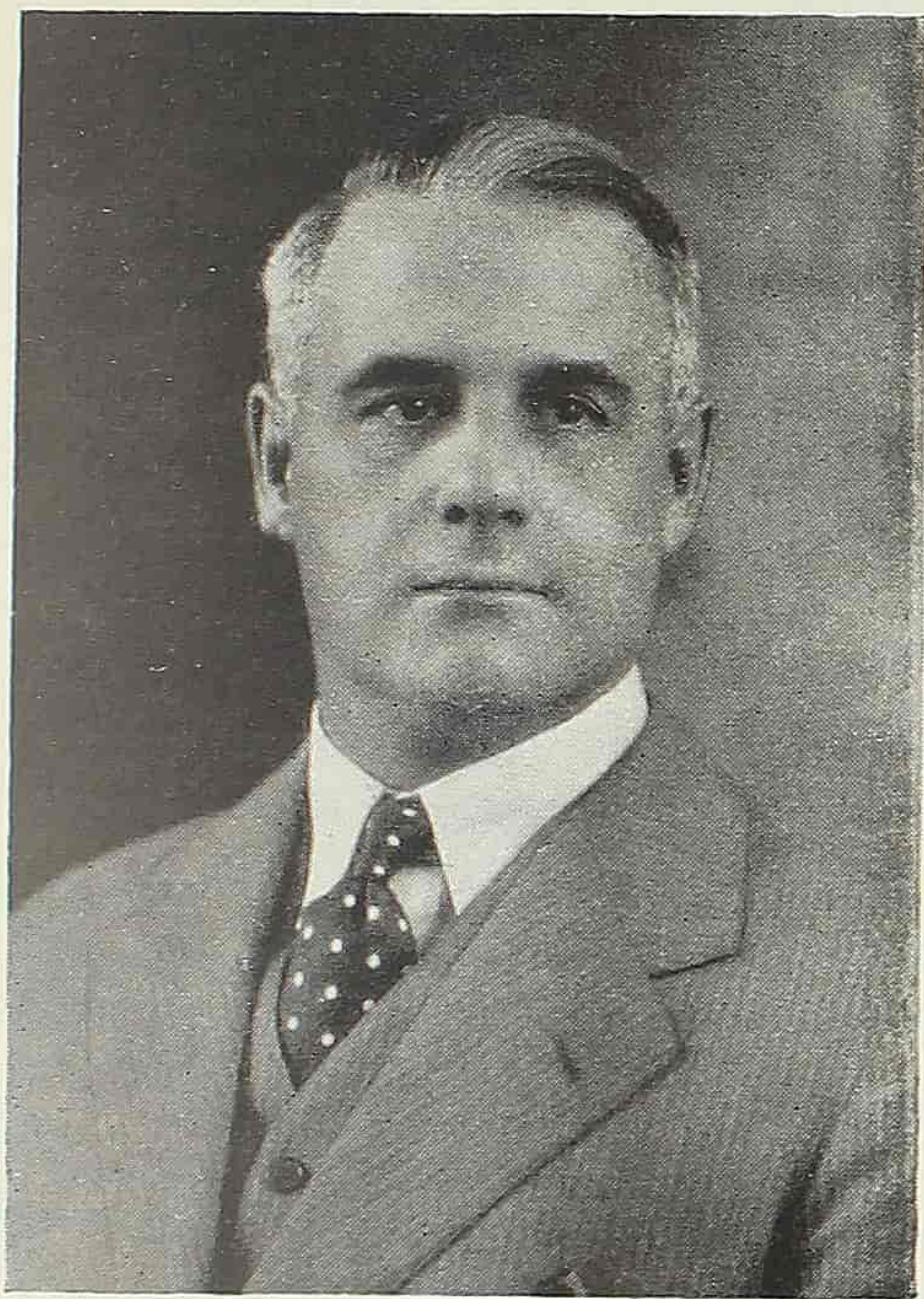
Frekvencu u ovom mesecu imao je **samo 1 klub ispod 50%**, 4 kluba između 60—70%, dok su ostali klubovi sa frekvencom većom od 70%.

Sa srdačnim rotarskim pozdravom

Dr. Viktor Ružić,
guverner 77. distrikta R. I.

JOHN NELSON

Nemila smrt zadala je ponovno težak udarac Rotarstvu istrгнуvši iz njegovih redova Johna Nelsona, veoma zaslužnog rotara, pastpretsjednika Rotary International.

Nisu prošle ni pune dvije godine dana kako smo ga vidjeli zdrava, vedra i nasmijana u našoj sredini, a danas ga nema više među živima.

Došao je među nas na konferencu našeg distrikta u Zagreb, da svojom prisutnošću kao pretsjednik Rotary International, dade našoj distriktnoj konferenciji naročiti značaj. Vidjeli smo ga u klubu u Beogradu kao iskrenog druga i prijatelja, koga smo za ono kratko vrijeme istinski zavoljeli.

John Nelson rođen je 8 marta 1873 u Paisley, Ontario (Canada) gdje je polazio i više škole.

Bavio se novinarstvom, te bio direktor i izdavač raznih novina. On je autor djela »The Canadian Provinces: Their Policies and Problems«.

Zadnjih godina bio je inspektor osiguravajućeg društva »Sun Life Assurance Company of Canada«.

John Nelson postao je član R. C. Vancouver (Britanska Columbia, Canada) 1917 godine, a 1923 godine izabran je za pretsjednika toga kluba. Kasnije postao je član R. C. Montreal. Bio je 2 godine član Kanadskog savjetodavnog odbora, 1929/30 godine guverner 28. distrikta i pretsjednik odbora R. I. za međunarodno služenje, a 1930/31 godine član odbora R. I. za ciljeve i zadatke. Na kongresu u Beču izabran je za direktora i trećeg potpretsjednika R. I. za 1931/32 godinu. Godine 1932/33 bio je pretsjednik odbora za ciljeve i zadatke. Na kongresu u Bostonu biran je za pretsjednika R. I. za 1933/34 godinu.

Vršio je vrlo važne funkcije u rotarstvu. Rad mu je bio obilan. Njegov je cilj bio oplemenjivanje srca ljudskog i širenje misli i ideja Rotarstva.

Jugoslavenski Rotari zadržaće Johna Nelsona u trajnoj uspomeni.

Slava mu!

ODSJEČENI KOMAD OKRUGLOG PANJA

ROTARSKA GODIŠNJA POSLANICA PAVLA P. HARRISA OSNI-
VAČA I ZAČASNOG PRETSJEDNIKA R. I.

Onaj koji je opipao internacionalno bilo osjetio je u posljednje vrijeme niz trzaja koji su nas morali neobično zabrinuti — a spas leži možda baš u tome, što su nas zabrinuli. Današnja se generacija ne voli hladnokrvno klizati uz rub propasti, kako su to činile prijašnje generacije. Promjena ne leži toliko u promjeni srčanosti koliko u promjeni nazora. Mi nismo toliko glupi da ne bismo ništa naučili gorkim iskustvom. Čak i dijete nauči da se uklanja vatri. Da nije bilo gorkih iskustava svjetskoga rata, koje su nam do danas u svježoj uspomeni moglo je lako doći, zbog nedavnih smetnja na internacionalnom polju, do sveopćeg požara. Nevjerovanim Tomama možemo reći: I to je nešto.

Napredak je u stvarima čovječanstva za čudo nepravilan, a nesumnjivo jest ipak neki napredak. U davnim vremenima je neko otkrio da otpiljeni komad okruglog panja može da posluži kao kotač, a to jest — naravno uz neke manje dotjeranosti — sve što se kasnije postiglo kroz dvije tisuće godina. Tek u ovom stoljeću došli smo do ovog nevjerovatnog napretka u olakšanju saobraćaja. U našem internacionalnom odnosu mi se međutim još uvijek krećemo oko nečesa što veoma naliči otpiljenom komadu okruglog drva, ali to nipošto ne znači da ćemo pri tome i ostati. Neko će ipak jednog dana pronaći bolje sredstvo. Rotarstvo moli da može predložiti jedno takvo: Primjenimo u internacionalnim poslovima ona ista stara i časna sredstva snošljivosti, praštanja, prijateljskih odnosa i susretljivosti, koja su prokušana u privatnim poslovima kroz tolike generacije. Ne čekajmo dok se podignu tmasti oblaci, započnimo time odmah.

Moje žena i ja posjetili smo pred dvije godine u ime rotarstva britansko otočje i daleku Južnu Afriku, prošle godine: Japan, Kinu, Filipine, Australiju i Novu Zelandiju, dok ćemo budući mjesec posjetiti zemlje Južne Amerike. Kudagod dođemo nailazimo na snošljivost, praštanje, prijateljske odnose i ljubaznost, kao i na rotare koji gaje i promiču te vrline. Dan okretanja po komadu otpiljenog panja u internacionalnim odnosima bliži se kraju. Nevjerojatno lagodna saobraćajna sredstva čine internacionalne prijateljske odnose vrlo praktičnom stvari.

Skrajni je čas! Pristupimo radu!

MOJIM ROTARSKIM DRUGOVIMA U JUGOSLAVIJI

Rotarstvo je na pragu svog 32-godišnjeg postojanja. 31 godina što je ostavljamo iza sebe od velike je važnosti za nas.

Osobiti porast Rotarstva obzirom na njegovu veličinu kao i njegov upliv ima se pripisati, ja držim, njegovom razboritom načinu delovanja kroz pojedine članove, a ne možda korporativnoj sposobnosti, osim u stvarima administrativne naravi. Imade ozbiljnih rotara, koji misle, da bi trebalo upliv što smo ga stekli, upotrebiti u izvesnim kritičkim situacijama, koje se odnose na svetska pitanja. Tako radikalnom promenom naše politike po mom mnenju, ne samo da se ne bi postiglo željenu svrhu, već bi se osetljivo oslabilo, ako ne i uništilo našu mogućnost saradnje u pitanjima koja stoje pred nama.

Jakost jednog Rotary kluba ovisi delomično o raznim prilikama, interesima i nazorima njegovih članova. Ovo učvršćuje drugarstvo i proširuje vidokrug. Ipak uza sve to ne bi bilo razborito, da klub poduzimlje bilo kakvu akciju u spornim pitanjima.

Većim delom jakost R. I. ima se pripisati različitosti njegovih članova koji stoje pod uplivom historije, kulturne i prilika zemlje, u kojoj žive. Ova različitost obogaćuje naše internacionalno drugarstvo, i omogućuje promicanje internacionalnog sporazuma. Jačanje internacionalnog sporazuma postići će se jedino nastojanjem pojedinaca, a ne bilo kakvom korporativnom legislativnom akcijom. Ne proširimo li internacionalni sporazum, mi nećemo postići naš dalnji cilj dobre volje i mira. Mnogo lakše i jednostavnije bilo bi stvoriti jednu rezoluciju, nego li izgraditi sporazum, ali nesmijemo zaboraviti, da je sporazum sigurni temelj izgradnji svetskog mira.

Stoga Vas Rotari 24 kluba, koji broje 580 članova, pod vodstvom Vašeg marnog guvernera dr. Viktora Ružića, pozivam, da kao članovi častnici i pretsednici klubova u Vašem distriktu, preuzmete na sebe svu ličnu odgovornost, koja Vam pripada kao rotarima. Bude li svaki pojedini od Vas, bez obzira na položaj, koji zauzimalje u Rotarstvu, učinio svoju dužnost, mi možemo punim poverenjem gledati u budućnost Rotarstva.

Ed. R. Johnson, president R. I.

DUBROVNIK – NAŠ VJEČNI GRAD

Ni jedan naš grad ne vezuje sa toliko jednake ljubavi sve djelove našeg naroda kao što ih vezuje Dubrovnik. Taj je osjećaj i razumljiv i opravdan. Još prvi počeci našeg odgoja, prve naše spoznaje o nama kao narodu, koji hoće da živi, koji stvara i sam sebe održava, vezani su uz ime ovog starog grada, koji kod svih nas općenito i jednako budi vjeru i samosvijest, dostojanstvo i pregalaštvo, ljubav i ponos.

Svi mi znamo, kada je riječ o Dubrovniku, da tada nije u pitanju jedan sloj ljudi, koji su u jednom stanovitom vremenu živjeli ili sada slučajno žive, niti samo jedan stanoviti kraj zemljine kugle, gdje su jednom na morskim hridinama podigle svoje naselje raspršene izbjeglice Epidaurusa ili gdje se je u hladu dubrava na morskom obronku konačno smirila jedna slovenska skupina za vrijeme svoje velike seobe.

Pojam Dubrovnika prestavlja mnogostruk, svestrano razvijen, trajan duh i život, postavljen i izgrađen u jednoj maloj sredini, koja već sama po sebi privlači i zanosi.

Zato značaj Dubrovnika nije samo u onim rijetkim naporima jednog kruga pučanstva, koji se probija kroz svijetove, utrtim starim drumovima i novim prodorima jednakom smjelošću i odlučnošću po suhu i po moru, tražeći izvore i mogućnosti rada i življenja, da steče, prikupi sebi i ostavi potomcima znatna materijalna bogatstva, koja opet na prvom mjestu služe da čuvaju i razvijaju moralna dobra ovoga grada.

Taj značaj nije samo ni u onom oštrom političkom smislu, koji preko hiljadu godina održava vlastito i samostalno državno gospodstvo, prolazeći kroz sve klance diplomatske vještine, da svakoga susretne i mimoide, a sebe ne izgubi, osjećajući da je smisao života u slobodi, koju stalno izdiže kao konačni cilj svih svojih težnja.

Nije također taj značaj ni samo u onom socijalnom osjećanju, koje se je kod malobrojnih dubrovačkih građana ispoljavalo sa mnogo širine ili u odredbama o robovima ili u humanim institucijama, ili u skrbi za nezakonitu i napuštenu djecu, za neudate žene i udovice, za starce i nemoćne, te inače, uvijek budno, ne zaostajući za svojim vremenima, da među prvim prihvati sve ono što to osjećanje u svojem razvoju označuje kao zahtjev ljudskog dostojanstva i općeg progresa.

Taj značaj nije iscrpljen ni samim duhom kulturnog stvaranja, koji se je toliko snažno izrazio ne samo u tragovima jedne temeljito izgrađene civilizacije visokog stepena, nego i u bogatim djelima dubrovačkih sinova, koja su djela postala prvim temeljem sveukupne umjetne književnosti i nauke našeg naroda.

Konačno, Dubrovnik nije samo ni ono prirodno bogastvo, koje blagošću podneblja, bujnom vegetacijom i vječnom igrom morskih talasa nadahnjuje, liječi i krijepi sve one, koji mu danas dolaze sa svih strana svijeta da na njegovom pragu osjete veličanstvo ljepote.

Po svim tim svojim osebinama, Dubrovnik se zaista odvaja i u svojoj okolini i u vremenu, kada su one dolazile do svojeg punog izražaja, pa bi svaka od njih bila dovoljna da njegovo ime obilježi jednim posebnim značajem. Ali prava vrijednost Dubrovnika je baš u tome, što on u sebi ujedinjuje sve te osebine, što ih je istodobno i zasebno razvijao i sve skupa međusobno povezivao. Postoji zato Dubrovnik, koji nije samo jedan plodni period, ili jedna jaka generacija, ili jedan privlačiv kut, ili jedna dublja misao ili jedan uzvišeni napor, nego koji je sve to skupa povezano u unutrašnji sklad, pa je zato njegovo djelo trajno, njegova vrijednost opća, njegovo ime vječno.

Ovo je ujedno i jedini ispravan način gledanja, kada je u pitanju i savremeni Dubrovnik, njegove želje, osjećaji i potrebe.

Veličina i značenje starog Dubrovnika ne treba nikoga da plaši ni kada se radi o sadanjem Dubrovniku. On ima prava i uslove za bolji život i za puni razvoj i bez obzira na svoju prošlost, pa je već samo to dovoljno da opravda zahtjeve, koji se u tom pravcu ističu. A Dubrovnik je u tom pogledu dosada bio toliko skroman, da su mu se mogla događati i poniženja, koja su teža sa gledišta naše opće svijesti o vlastitoj vrijednosti, nego sa gledišta posebnih interesa Dubrovnika kao takovih. Ali treba biti sasvim na čistu da problem Dubrovnika nije u ono njegovih desetak hiljada stanovnika, koji danas žive gore ili bolje nego ostali građani ove zemlje, jer bilo bi i previše sitno kada bi se ovaj mali broj ljudi i njihove dnevne brige i potrebe postavilo kao neko mjerilo dubrovačke snage i vrijednosti.

Dubrovnik je iznad takove male današnjice, njegov je značaj širi i trajniji. Na ovom malom komadičku zemlje održala se je šaka našeg naroda već preko hiljadu godina. I sam goli život ovdje je više puta tražio posebne napore, jer je bio uslovljen svim mogućim poteškoćama i promjenama, ali on se nije ugasio. Šta više u takovim prilikama jače se je oštrila snaga duha, koji je ovdje izgrađivao i odavle raznosio visoki smisao za sve što je lijepo i veliko. Dubrovnik nije nikada prekinuo nit svoga razvoja u tome pravcu, a u duhu ove tradicije, koja znači potstrek i stvaranje, otvorene su i sada široke mogućnosti novog ovog starog grada.

Da nije ničeg drugog, zar sam stari državni arhiv ne bi bio dovoljan, da svojim zakopanim blagom iz prošlosti našeg, balkanskih i u opće sredozemnih naroda i država okupi u jedan visoki institut naučne istraživače, da ga u cjelini otkriju i obrade pa da takovim svojim radom označe kontinuitet uloge Dubrovnika u općoj kulturnoj saradnji?

Zar ne bi bilo dovoljno bogastvo onih umjetničkih spomenika, kroz koje vijekovi govore, te onih prirodnih ljepota, po kojima je u našoj

zemlji na prvom mjestu u svojoj atrakciji za široki domaći i strani turistički svijet, pa da Dubrovnik do svoje pune ekonomske obnove izdrži sve prolazne zastoje, manje ili veće, a da ipak mirno očekuje svoju sutrašnjicu, obilnu i plodnu.

U Dubrovniku je i danas zaposlen lijepi broj lučkog radništva, koje se regrutira iz svih srezova sa područja od Trebinja i Bileća do Imotskog i Duvna više nego iz dubrovačkog sreza. Skoro sva mjesta u lučkim poduzećima, od direktora i poslovođa do pisara i čuvara, popunjena su ljudima, koji su se ovdje od jučer doselili iz svih krajeva naše zemlje. A da kapacitet gruške luke nije ni iz daleka iskorišćen u onoj mjeri, koja odgovara njezinom položaju i vrijednosti, to nije potrebno ni da se spominje. Turistički Dubrovnik i danas po svojim vlastitim gostima ne oživljuje samo cijeli kraj od Lovčena do Durmitora, nego se već osjeća s jedne strane od Sarajeva i Jajca do Plitvica i dalje, a s druge strane preko Peći i Skoplja do Ohrida, pa kroz sve krajeve ove države. Pa ipak taj turistički rasadnik jedva se i kroz zube spominje kada o turizmu govore oni, koji upravljaju turističkom politikom naše zemlje.

Daleko bi se pošlo kada bi se htjelo dalje nabrajati. U opće, kada se je radilo o oživljavanju starih i izgradnji novih uslova rada i življenja, nigdje u našoj državi kao u Dubrovniku nije se relativno manje osjetila naša cjelina vlastitom inicijativom, skupnim sredstvima i skupnim naporima. Nije tu u pitanju samo neka prosvjetna ili sanitetska ustanova, saobraćajna veza ili sistem subvencija, administrativni položaj ili budžetska politika, nego sve to skupa i u pojedinostima i u ukupnosti bio je niz grijeha i propusta, koji su bili na štetu ne samo Dubrovniku, nego i našoj općoj stvari. Jer što Dubrovnik za cjelinu znači, to se je najbolje vidjelo po onom, što je Dubrovnik davao i kada nije primao.

Mogao bi neko zapitati, dali je taj Dubrovnik privredne akcije, lučkog saobraćaja, turističke vreve, taj Dubrovnik, koji se širi u zamahu, koji pruža rada na sve strane i kupi snage odasvuda, onaj isti, tradicionalni stari grad, koji je baš zato, jer je bio ljubomorno čuvan okvirom svojih tvrdih i visokih zidina, došao do svoga glasa i do svoje slave. Ako bi i to bio neki problem, taj bi svakako bio najlakši. Ne treba zaboraviti da su Dubrovčani uvijek, kroz sve vrijeme postojanja svoga grada, bili ljudi od svijeta, ne samo jake inicijative, nego i širokih vidika. Dubrovačka vrata bila su uvijek otvorena svježim vjetrovima ljudskog progressa, a dubrovački građani smjelo su se kretali kroz sve strane svijeta tražeći puteve, koji vode bilo moralnom bogastvu bilo materijalnom blagostanju. Korjen dubrovačke tradicije, u svojem nepromijenjenom ambijentu i vjekovima izgrađenim duhom, previše je dubok, a da bi njegova asimilatorna snaga i sada zatajila u jednom novom, širem poletu.

Dubrovnik, dakle hoće da živi, i za sebe i za sve oko sebe. On je danas ne samo otvoren svakoj zdravoj snazi i akciji, nego on ih traži i očekuje. A podizanje Dubrovnika ne znači davanje, nego vraćanje, ne znači trošenje, nego ulaganje, pa što mjera bude jača, biće i opća korist šira i veća. Tek takovim shvatanjem i djelom, onaj duboki osjećaj, koji naš narod vezuje za Dubrovnik, dobiće i svoj stvarni sadržaj.

Dr. Matija Vidoević

VJEKOVNI RAZVOJ DUBROVAČKOG POMORSTVA

I UDIO DUBROVNIKA U BRODARSTVU JUGOSLAVIJE

U životni bilans Južnih Slovena Dubrovnik je kroz vjekove unosio aktivne stavke velike kulturne i ekonomske vrijednosti, koje su ušle u temelje današnje jugoslovenske zajednice. Pored ostaloga, Dubrovnik je donio zajednici neprekinutu pomorsku tradiciju svjetskog imena i svoju mornaricu, koja je predstavljala 1/10 čitave austro-ugarske trgovačke tonaže, a danas obuhvaća polovinu sveukupne jugoslovenske trgovačke tonaže.

Istočna jadranska obala, — na kojoj već 1300 godina žive Južni Sloveni, — sa svojim strmim i teško pohodnim planinskim barijerama na sjeveru, te sa svojih 363 raznih luka i lučica i oko 150 znatnijih otoka i otočića, oduvjek je svoje stanovnike upućivala na more kao jedino moguće komunikaciono sredstvo u saobraćaju između pojedinih naselja na našoj obali, na otocima, i u prekomorskim krajevima. Tako nas temelji i danas vrlo žive pomorske tradicije jugoslovenskih primoraca, kao i temelji starih naselja na jugoslovenskom primorju, vode u najstarije doba evropske historije, potsjećajući nas na grčke i feničke pomorce, trgovce i kolonizatore, na ilirske morske gusare, te na rimske okupacione ratne flote.

Dolaskom na Jadran, Sloveni su se relativno brzo snašli u novom ambijentu i u tada živahnom pomorskom prometu, naučivši od starosjedilaca pomorske vještine i iskorišćujući ih isprva, naravno, ponajviše u gusarske svrhe. Među slovenskim primorskim grupama naročito su se iskazali svojom neustrašivošću **neretljanski pomorski gusari**, koji su živjeli na području od rijeke Cetine i Neretve prema jugu, t. j. uglavnom ondje, gdje je prije njih imalo svoje sjedište (od Cetine do Bojane) ilirsko pleme Ardiejaca, vanredno odvažno i vješto moru.

Očito apsorbiravši ostatke starosjedilaca i baštinvši od njih pomorske vještine, a po prirodnim uvjetima upućeni na pomorsku orijentaciju, Omišani i Neretljani stvorili su zapravo historijsku srž glavnog dijela našeg pomorstva na Jadranu iz kojega je, vjekovnim razvojem, poteklo današnje naše brodarstvo. Ako razmotrimo razvoj našeg pomorstva u kasnijim epohama, opazićemo, — izostavljajući pri tome, naravno, sporadične pojave mornarica naših primorskih autonomnih gradova, — da je sektor od Neretve do Bojane dao historiji našega novijega pomorstva elemente prvorazredne važnosti, a to su **dubrovačko, bokeljsko i pelješko** pomorsko brodarstvo, kojima treba nadodati još samo **kvarnersko**, da se krug naše glavne pomorske aktivnosti potpuno zatvori.

Izložene činjenice navode nas na zaključak, da u spomenutom sektoru ima od prirode nešto, što je iznad ljudi i rasa, nešto što se kroz vjekove uvijek jednako manifestiralo i nametalo svim ljudima i rasama, nešto što i danas živo djeluje na psihi življa u tome sektoru, gdje po-

morske vještine i nagon za morem prelaze od generacije na generaciju. To nam ujedno objašnjava kako su se svježi slovenski doseljenici, stočari i ratari, brzo snašli na moru i kako su, najprije u simbiozi sa ostacima Romana, a kasnije i sami, postali vrsni pomorci, tako da kontinuitet dubrovačke pomorske aktivnosti ne samo što nije nikad stradao uslijed infiltracije slovenskog elementa, nego je naprotiv tom infiltracijom svježih snaga pomorska aktivnost Dubrovnika stalno jačala, dok nije kulminirala u 15—16 vijeku, dakle u doba, kada su u Dubrovniku već 2 vijeka bili na upravi Sloveni i kada je on imao potpuno slovenski karakter, tako da je tada i njegovim kulturnim životom dominirao narodni jezik, rađajući prvijencima naše umjetne književnosti.

* * *

Konjuktura i kriza stalno su se izmjenjivale na vjekovnoj skali razvoja dubrovačkog pomorstva, čiji se opstanak temelji na istaknutim vanrednim prirodnim uslovima, na povoljnom prometno-geografskom smještaju, na dobrom političkom uređenju i mnogim drugim komponentnim faktorima.

Kao i sama historija grada Dubrovnika, tako se i prvi tragovi dubrovačkog pomorstva gube u magli legende. Vrela, koja historičari smatraju nepouzdanima, govore o nekim dubrovačkim brodovima već u VIII vijeku. Posve je razumljivo, da je Dubrovnik, kao grad, koji se je razvio i proćuo nakon propasti Epidaura (nekad važnog ekonomskog centra, u kojemu je pomorski promet bio vrlo živ), vrlo brzo, čak i u prvom početku, imao svojih brodova, makar još skromnih po dimenziji i broju. Pouzdaniji podaci o postojanju dubrovačkog brodogradnja u godinama 869, 1033, 1146 i dalje, uglavnom dokumentiraju pretpostavku, da su skromni počeci morali nastati mnogo ranije.

Bizantinski car Konstantin Porfirogenet (koji je vladao od god. 913 do 959), konstatuje da **Dubrovnik živi od mora**, a arapski geograf Idrizi (u XII vijeku) bilježi, da Dubrovčani imaju mnogo brodova, koji na daleko plove. Najstariji sačuvani trgovinski ugovor Dubrovnika sa drugim pomorsko-trgovačkim gradom datira iz prve polovine XII vijeka. Cijeli niz takovih ugovora slijedio je zatim u XIII vijeku.

U XIV vijeku dubrovačko brodarstvo, kao i dubrovačka trgovina, nalaze se već na zavidnoj visini. U to doba Dubrovnik i njegova luka vrše ulogu glavnog posrednika za uvoz genoveških kovinskih preradevina i florentinskih tkanina preko Jakina na Balkan, te za izvoz balkanskih sirovina (i robova!) u apeninske države. Pri tome su dubrovački brodovi praktično iskorišćavali riječna ušća na Jadranu, poimence ušća Neretve, Drina i Bojane na njegovoj istočnoj obali.

U XV vijeku dubrovačka trgovina i brodarstvo bilježe vanredan porast. Dubrovnik je već i ranije, i to na par decenija prije Kosovske bitke, trgovao sa Turcima, koji su, kao ondašnji »napadači i osvajači«, bili u to doba pod udarom »sankcija« svih kršćanskih država, na čelu sa Rimskim Papom. Papina bula od god. 1434, dozvoljavajući Dubrovniku trgovinu sa »nevjernicima« (koji su već držali čitav Levant), u stvari je u neku ruku samo legalizirala, a donekle i monopolizirala tu

već postojeću dubrovačku trgovinu, otvarajući joj slobodan put u luke Afrike i Levanta i pružajući joj mogućnost velikih zarada. Dok su veće države, oslanjajući se na svoju snagu, ratovale sa Turcima u namjeri da ih protjeraju iz Europe, mala dubrovačka državica sklopila je god. 1442 sa Turcima ugovor, kojim joj je uz jedan godišnji danak garantovana politička sloboda i trgovačko djelovanje na području osmanskog razvitka dubrovačke republike.

U XVI vijeku Dubrovnik je proširio svoje političke i trgovačke veze time, što je, uz Tursku na istoku, povezao tijesne odnose sa Španijom na zapadu, stavljajući joj do potrebe na raspolaganje jedan dio svojih brodova, tako da je znatan broj dubrovačkih brodova nastradalo u ratnim ekspedicijama cara Karla V. Koncem XV i početkom XVI vijeka kulminirala je pomorska aktivnost Dubrovčana. Savremenici iz toga perioda zabilježili su, da je dubrovačka republika brojila u to vrijeme **preko 300 brodova**, i da nije bilo tada poznate luke, u koju nisu zalazili dubrovački brodovi. Sva znatnija naselja dubrovačkog primorja sudjelovala su u pomorskoj trgovini Dubrovnika svojim brodovima, a osobljem skoro cijela republika, tako da je u XVI vijeku ta mala država brojila oko 5000 mornara. Uz svoju metropolu naročito su se istakli, te ekonomski i kulturno podigli u to doba Lopud, Šipan, Slano, pa djelovi Pelješca i Mljeta. Iz toga doba datira u Dubrovniku i okolici lijepi broj raskošnih palača, koje podigoše bogati pučani-brodovlasnici, među kojima je Miho Pracatović (Pracat) ušao u historiju kao dubrovački Krezo, koji je republici namro 200.000 zlatnih dukata, za što je dobio spomenik u monumentalnom dvorištu Kneževskog dvora.

Brodovi iz toga vremena dijelili su se u tri kategorije: u prvu su kategoriju spadali najveći tadanji brodovi («karaké»), u drugu pak brodovi srednje velične («galeoni»), a u treću mali brodovi («navi»).

Jaki razvitak dubrovačkog brodarstva i blagostanje, a osobito poslovanje Dubrovnika sa Turcima, nije bilo po volji Veneciji, koja je konkurencijom i šikanima svake vrsti nastojala da osigura prednost svojoj trgovini sa Balkanom i da Dubrovnik ekonomski oslabi. Još jedan grdni oblak bacio je svoju crnu sjenu na tu inače sretnu epohu dubrovačke historije: na području republike harala je upravo tada kuga u par navrata, uništivši skoro jednu trećinu čitava pučanstva.

XVII vijek bio je za Dubrovnik koban. Različitim spletkama Venecije pridruži se još i strašan potres (1667), koji je skoro opustošio grad i izbrisao njegove žitelje sa lica zemlje, a malo zatim, vojnički porazi i mir u Karlovcima umanjše moć i teritorijalni posjed dubrovačkog protetkora, Osmanlijskog carstva. Zahvaljujući ogromnim naporima, Dubrovnik se je nakon potresa obnovio, ali nikad više u svom nekadanjem sjaju.

XVII vijek zatekao je dubrovačko brodarstvo u teškoj krizi, iz koje se je ipak polagano oporavljalo. Broj brodova bio je opao na pedesetak, ali je pri koncu toga vijeka opet porastao na 270.

XIX vijek donio je konac dubrovačkoj nezavisnosti i težak udarac njegovoj mornarici. Događaji su se redali jedan za drugim: godine 1806 ušli su Francuzi u Dubrovnik, da god. 1808 ukinu za uvijek njegovu

hiljadugodišnju nezavisnost, te da ga god. 1809 pripoje novoj kraljevini Iliriji, a god. 1814 da ga prepuste Austriji. U osjećanju opće nesigurnosti i nestalnosti uslijed tih naglih promjena, strada i dubrovačko pomorstvo, pretrpjevši već god. 1806 poharu sa strane ruske i crnogorske vojske, koja se je u savezu sa Austrijom borila protiv Francuza.

* * *

Trebalo je par decenija, da se opće prilike ponešto srede, a poslovni ljudi snađu u novoj situaciji, te da nastave gdje su ranije stali. Tada proradiše brodogradilišta, osobito ono veliko u Gružu, i novi dubrovački brodovi zaploviše morem. Prvo u Orebiću na poluotoku Pelješcu, pa zatim u gradu Dubrovniku osnivaju se početkom druge polovine XIX vijeka brodarska poduzeća pod imenom »pomorskih udruženja«, koja su razvila živu djelatnost i kroz kratko vrijeme dala vanrednih rezultata. Pelješko je udruženje bilo jedno od najjačih poduzeća u tadanoj Austriji (imalo je akcijski kapital od cirka 5 milijona zlatnih franaka!), te je doseglo broj od 33 velika broda, koji su — počevši sa Adamom i Evom — svi nosili biblijska imena. Dubrovačko udruženje brojilo je svega 12 brodova, koji su nosili imena: »Prvi dubrovački«, »Drugi dubrovački« i t. d. sve do »Dvanaestog dubrovačkog«, koji je porinut u more god. 1875. Uz to je još na cijelom području dubrovačke republike bilo manjih i većih brodova, vlasništva zajednica, familija ili pojedinaca, te se je vremenom i nedaćama izlinjalo blagostanje opet počelo podizati.

Ali kao što su za kulminacijom pomorske trgovine u 15—16 vijeku slijedile perturbacije radi skretanja pomorske trgovine sa Mediterana na Atlantik, tako su i na novu kulminaciju u XIX vijeku vrebale razne opasnosti, utoliko teže, što su se pojavile odviše brzo, nakon relativno kratkog perioda konjunktura (koji je u historiju općega pomorstva ušao pod imenom »zlatna epoha jedrenjaka«), i što su sa sobom donijele konačnu propast brodarstva na jedra. Te opasnosti bijahu brojne i raznovrsne: sve slabiji poslovi na području pomorskih prevoza, sa sve češćim godinama depresije, pa i oštre krize; sve jača konkurencija parnih brodova, čija su ukupna tonaža, kao i pojedinačni prostorni i strojevnii kapacitet iz godine u godinu primjetljivo rasli; relativno visoka osiguraciona premija za poslove sa jedrenjacima prema premiji za parobrode; i konačno, za naše primorje vrlo presudna bezobzirna pomorska politika Beča, koja je otvoreno favorizirala luku Trst i tršćansko brodarstvo, na štetu hrvatskog i dalmatinskog brodarstva. (Tako je na pr., zahvaljujući inaugurisanoj politici subvencija, god. 1852 Austrijski Lloyd brojio već 39 parobroda.)

Skoro do pod konac XIX vijeka traje tužna agonija jedrenjaka, koji su vrlo časnno zaključili jednu veliku epohu u pomorstvu svijeta i to do tada neviđenim uspjesima i slavom ponosnih i brzih »Clippera«.

Zaključak o likvidaciji Dubrovačkog pomorskog udruženja stvoren je na skupštini od 9 aprila 1883, i on je mnogo djelovao na raspoloženje duhova među akcionerima Pelješkog udruženja, gdje je struja, koja je zagovarala likvidaciju, bila dosta jaka, tako da je malo zatim, na skupštini od 29 juna iste godine, prihvaćen predlog o likvidaciji i toga udruženja.

Moralna i materijalna depresija, izazvana velikim gubicima i likvidacijama poduzeća, uz prividnu bezizglednost situacije obzirom na sve češće pojave krize u pomorskim poslovima, te uz opasnosti, koje je najavljivala sve jača konkurencija parnih brodova, proizvela je pometenost među pomorcima na cijelom našem primorju. Oni su se u većini konzervativno držali jedra, otklanjajući od sebe nekako prezirno, a i sa strepnjom, pomisao na parobrod, koji je kao neki fantom uzdrmao cijelim njihovim bićem, iz temelja prevrnuvši sve njihove kalkulacije i lišivši izgleda sva njihova očekivanja.

* * *

Ipak, u tom času našlo se nekoliko Dubrovčana, koji su bolje shvatili duh vremena, i koji su, u to doba opće potištenosti i skepse, pokazali dosta dalekovidnosti u svojoj odvažnosti da pregore jedro pred parnim strojem i da se, kao nekad stari Dubrovčani Turčinu, poklone novom »gospodaru mora«. Taj važan datum treba svakako zabilježiti, jer njime započinje jedna nova epoha u našem pomorstvu. Taj preokret zbio se je godine 1880, kada je jedna grupa suvlasnika, udruženih pod imenom »Dubrovačka parobrodaska plovidba«, dobavila iz Engleske prvi dubrovački parobrod od 310 tona nosivosti, koji je dobio ime »Dubrovnik«, te je postavljen u prugu Dubrovnik—Trst.

Nakon dvadeset godina od dolaska prvog dubrovačkog parobroda u staru gradsku luku, na području Dubrovnika bilo je već nekoliko parobrodarskih društava. U godini 1904 bilo je 5 društava (Dubrovačka parobrodaska plovidba, Marinović, Račić, Mandolfo, Braili-Orebić) sa 21 jedinicom raznog prostornog kapaciteta, pretežno duge plovidbe. U razdoblju do godine 1910 zabilježen je novi porast, pa društvo Račić broji već 10 jedinica, Dubrovačka parobrodaska plovidba 8, Marinović 7, Unione 4, te Obalna plovidba, Krunajević & Jeličić, i Graičić, po 2 jedinice, dakle ukupno 7 društava sa 35 jedinica. U godini 1912 ukupna brodska brutto tonaža dubrovačkih društava iznosila je 74.398 tona. Ako se uzme u obzir, da u to doba ukupna brodska tonaža trgovačke mornarice u Austro-Ugarskoj nije prelazila cifru od 727.000 tona, vidjećemo, da je na području Dubrovnika otpadala jedna desetina sveukupne austro-ugarske brodske tonaže. U kratkom razmaku do Svjetskog rata društva su uspješno poslovala, dok im razvitak nije ustavio rat, povodom kojega su parobrodi bili dobrim dijelom rekvirirani za vojne svrhe. Neki su i stradali od podmornica.

Već pod konac rata javljaju se u Dubrovniku tendence za spajanje manjih društava »Napried« i »Unione« sa Dubrovačkom parobrodskom plovidbom, koje su brzo i dovele do fuzije spomenutih društava u »**Dubrovačku parobrodsku plovidbu a. d.**« (godine 1918), tako da je pomorski sporazum između Jugoslavije i Italije (Trumbić—Bertolini, god. 1919) zatekao i dodijelio Dubrovniku 6 parobroda društva Račić sa 26.339 tona i 13 parobroda fuzionirane Dubrovačke parobrodске plovidbe sa 29.835 tona, dakle ukupno 56.174 tone, što je pretstavljalo oko 50% sveukupne trgovačke tonaže, koja je pripala Jugoslaviji.

Od godine 1924 dalje bilježe dubrovačka parobrodarska društva svoju obnovu i stalan porast brodske tonaže, tako da već krajem

1926 društvo Račić ima 14 jedinica sa 59.348 tona, Dubrovačka parobrodsko plovidba 16 jedinica sa 38.876 tona, Prvo dalmatinsko trgovačko društvo 2 jedinice sa 1800 tona, a društvo Josip Ucović 1 parobrod sa 3.130 tona, što ukupno iznosi 4 društva sa 33 jedinice i 103.154 tone. Drugim riječima, ukupna brodska tonaža dubrovačkih društava skoro se je podvostručila u razdoblju od godine 1919 do 1926, te je njezino stanje u godini 1926 pretstavljalo oko 45% sveukupne jugoslovenske trgovačke tonaže.

Provedenom fuzijom bivše »Atlantske plovidbe Ivo Račić« sa bivšom »Jugoslavensko-amerikanskom plovidbom« u novo i najveće naše društvo »Jugoslovenski Lloyd«, kojemu je sjedište u Splitu, formalno je nestala iz popisa dubrovačkih parobrodarskih društava plovidba Ivo Račić, te na području Dubrovnika postoje danas ova društva:

1. Dubrovačka parobrodsko plovidba a. d., sa 25 jedinica i 52.936 b. r. t.
2. Prvo dalmatinsko trgovačko društvo sa 2 jedinice i 3.117 b. r. t.
3. Plovidba »Rad« sa 1 jedinicom i 4.210 b. r. t.
4. Slobodna plovidba d. s o. j. sa 1 jedinicom i 4.080 b. r. t.
5. Josip Ucović p. Antuna sa 1 jedinicom i 214 b. r. t.
6. Alcesu (Orebić) sa 1 jedinicom i 2.541 b. r. t.

dakle svega 6 društava sa 31 jedinicom i 67.098 b. r. tona, što otprilike iznosi jednu petinu cjelokupne današnje jugoslovenske trgovačke tonaže. Ali premda je formalno prestalo da se registruje društvo Račić kao dubrovačko poduzeće, ono se stvarno ipak mora uzeti u obzir, pa ako gore navedenoj cifri dubrovačke trgovačke tonaže dodamo još i tonažu brodova bivšeg društva Račić, odnosno one brodove Jugoslovenskog Lloyda, kojima je Dubrovnik luka pripadnosti, dobićemo, da i danas na područje Dubrovnika otpada preko 46% (to jest skoro jedna polovina) cjelokupne jugoslovenske trgovačke tonaže.

Među navedenim društvima na prvom je mjestu Dubrovačka parobrodsko plovidba sa akcijskim kapitalom od Din 32,250.000, koja je i u novije doba mnogo napredovala, koliko brojem i kapacitetom, toliko i po kvaliteti novih putničkih i teretnih jedinica, od kojih 11 otpada na dugu (teretnu), a 14 na obalnu (putničku i putničko-teretnu) plovidbu. Najveći teretni parobrod, »Sveti Vlaho«, ima 5.965 b. r. tona, a najnoviji, »Durmitor« (sagrađen god. 1931) ima 5.613 b. r. tona, dok je pravi ponos ne samo društva i grada Dubrovnika, nego i cijele naše trgovačke mornarice, brzi i udobni putnički parobrod »Kralj Aleksandar I.« (2.463 b. r. tone), koji je najveći naš parobrod za putničku obalnu plovidbu. Ovaj parobrod saobraća na brzoj putničkoj pruzi Dubrovnik—Trst (odnosno Venecija) i obratno, te u svakom pogledu dostojno reprezentuje vjekovnu dubrovačku pomorsku tradiciju i historiju dubrovačkog brodarstva, bogatu značajnim miljokazima, među koje će se bez sumnje i on sam jednom brojiti.

DUBROVNIK U SOCIJALNOM OSIGURANJU

Turistički Dubrovnik je i važan privredni centar na jugu naše države, koji zaslužuje pažnju svih zainteresovanih i pozvanih u interesu cjeline.

Kratkim pregledom poslovnih odnošaja Dubrovnika i njegove okoline kako se to ispoljuje u uredu, koji provada osiguranje radnika, pokazati će nam, da je Dubrovnik postao sjedištem Okružnog ureda za osiguranje radnika baš s razloga, što njemu gravitiraju svi okolišni krajevi sve tamo do Durmitora, Berana i albanske granice i što je Dubrovnik u toj cijeloj okolici najjači privredni centar sa jakom trgovačkom lukom, kamo sve komunikacije vode.

Poznato je, da je zakon o osiguranju radnika prvi unificirani zakon u našoj državi. Isti je stupio na snagu u julu 1922 i njime je za cijelu državu jednako regulisano osiguranje za slučaj bolesti i nesreće. Do stupanja na snagu ovoga zakona provadalo se je u pojedinim dijelovima države socijalno osiguranje po raznim zakonima, a u jednom dijelu države ono uopće nije postojalo. Po tom zakonu stvoren je jedan nosioc osiguranja za cijelu državu i to Središnji ured z. o. r., koji provada to osiguranje putem ureda za osiguranje radnika. Ovi uredi ustrojeni su u najjačim privrednim centrima države.

U vremenu prije 1922 postojale su na teritoriju današnjeg dubrovačkog ureda kotarske blagajne u Dubrovniku, Korčuli i Kotoru, sresko bolesnička blagajna u Mostaru, a u Crnoj Gori se socijalno osiguranje uopće nije provadalo. Stupanjem na snagu ZOR-a od 14 V 1922 stopile su se kotarske blagajne u Dubrovniku, Korčuli i Kotoru u okružni ured z. o. r. sa sjedištem u Dubrovniku, dok je Mostar isto postao sjedište okružnog ureda z. o. r. a u Crnoj Gori je osiguranje trebao provesti tada novo osnovani Okružni ured z. o. r. u Beogradu. Uslijed slabih privrednih veza između Crne Gore i Beograda, a još lošijih komunikacionih provadanje toga osiguranja nije išlo napred i stvarno je isto bilo provedeno samo u Podgorici a na ostalom teritoriju djelomično ili nikako.

Iz tih razloga pripojena je Crna Gora 1925 dubrovačkom uredu, koji je u roku od dvije godine proveo osiguranje u cijeloj Crnoj Gori.

Nastupom ekonomske krize koja je sobom povlačila propadanje mnogih poduzeća, a naročito smanjivanje broja uposlenih i nadnica, pokazalo se je, da treba manje urede ukinuti i pripojiti ih jačim centrima, da im se omogući život. Ova činjenica dovela je god. 1931 do razriješenja mostarskog ureda i pripojenja toga cijelog područja osim sreza Konjic dubrovačkom uredu. U god. 1935 pripojeni su Dubrovniku još i srezovi Konjic i Prozor i time je vjerojatno proces teritorijalnog razvitka Dubrovačkog ureda završen.

Današnji teritorij dubrovačkog ureda obuhvaća cijelu južnu Dalmaciju uključivo otok Korčulu, Hercegovinu i Crnu Goru sa graničnim

srezovima Šavnik-Kolašin-Andrijevića. Površina iznosi oko 30.000 km², a sastoji se iz 21 sreza. Komunikacijone veze su parobrodarski saobraćaj diljem obale i sa otocima, željeznička linija Mostar-Dubrovnik sa odvojcima Metković i Zelenika, a inače na ostalom dijelu autobusni saobraćaj, koji je osobito na primorju i u Crnoj Gori dobro organiziran. U izgradnji se nalazi željeznička linija Nikšić—Bileća i Bileća—Gacko Foča. Izgradnjom ovih linija još će više ovi krajevi gravitirati Dubrovniku.

Na tom teritoriju ured imade 5.000 poslodavaca sa 19.000 članova. Na jednog poslodavca dolazi 3.8 namještenika.

Broj svih uposlenih u državi koji su osigurani kod mjesnih organa Središnjeg ureda iznosi 580.000 (izuzete su samo Bratimske blagajne i željezničko-humanitarni fond). Ovo cjelokupno radništvo razdijeljeno je prema svojoj profesiji na 28 industrijskih grupa. Razdiobom članstva dubrovačkog ureda po industrijskim grupama i sravnjenjem postotka pojedine grupe sa postotkom odgovarajuće grupe uposlenih u cijeloj državi daje nam slijedeću sliku: Od 19.000 članova dubrovačkog ureda otpada:

1. Na gradnju željeznica i puteva 2.584 r. što čini 13.60% prema 3.87% (od 580.000) u cijeloj državi.

2. Na javni saobraćaj (pomorstvo) 1857 ili 9.77% prema 2.35% u cijeloj državi.

3. Na kućnu posluhu 1814 ili 9.55% prema 10.05% u cijeloj državi.

4. Na metalnu i mašinsku industriju 1524 ili 8.01% prema 5.38% u cijeloj državi.

5. Na građevnu industriju 1407 ili 7.40% prema 4.48% u cijeloj državi.

6. Na hotelsku industriju 1377 ili 7.24% prema 4.14% u cijeloj državi.

7. Na općinske poslove 1143 ili 6.01% prema 4.48% u cijeloj državi.

8. Na trgovinu 1105 ili 5.99% prema 9.32% u cijeloj državi.

9. Na industriju duhana 1012 ili 5.32% prema 1.18% u cijeloj državi.

10. Na privatni saobraćaj (spediterski poslovi, autobusi i sl.) 802 ili 4.22% prema 1.39% u cijeloj državi.

11. Na industriju hrane i pića 665 ili 3.50% prema 5.99% u cijeloj državi.

12. Na industriju kamena 643 ili 3.38% prema 5.38% u cijeloj državi.

13. Na šumsko-pilansku industriju 600 ili 3.16% prema 7.61% u cijeloj državi.

14. Na industriju odjeće i čišćenja 408 r. ili 2.15% prema 4.14% u cijeloj državi.

15. Na higijenu 378 ili 1.99% prema 2.84% u cijeloj državi.

16. Na novčane i osiguravajuće zavode 358 ili 1.88% prema 2.44% u cijeloj državi.

17. Na rudarstvo 355 ili 1.87% prema 0.16% u cijeloj državi.

18. Na slobodne profesije 315 ili 1.66% prema 2.07% u cijeloj državi.

19. Na građenje prevoznih sredstava 306 ili 1.63% prema 1.01% u cijeloj državi.

U ovih 19 industrijskih grupa uposlano je kod dubrovačkog ureda 98.33% svih uposlenih, a u cijeloj državi 78.38%.

U ostalih 9 industrijskih grupa (poljoprivreda, kemijska industrija, centrale za proizvodnju snage i opskrbu vodom, tekstilnoj industriji, industriji papira, industriji kože i gume, prerađivanje kože i njenih surogata, drvodjelska i rezbarska industrija te grafička industrija) uposlano je kod dubrovačkog ureda svega 1.67% članstva, a u cijeloj državi 21.62%.

Od ovih 19.000 članova dubrovačkog ureda otpada:

a) na grad Dubrovnik koji broji oko 20.000 stanovnika 4800 ili 24% pučanstva.

b) na ostalu južnu Dalmaciju tri sreza sa 88.000 stanovnika 4.700 ili 5.36% pučanstva.

c) na Hercegovinu deset srezova i grad Mostar sa 306.000 stanovnika 5670 ili 1.85%.

d) na Crnu Goru osam srezova i grad Cetinje sa 250.000 stanovnika 3830 ili 1.53% pučanstva.

U gradu Dubrovniku 61% članstva sačinjavaju pomorci, lučko radništvo i hotelska industrija.

Pomoraca u cijeloj državi ima oko 4300 koji su osigurani kod onoga ureda na čijem je teritoriju odnosni brod registriran. Od ovoga broja osigurano je kod dubrovačkog ureda 1757 pomoraca.

Obzirom na pomorstvo treba napomenuti da je kod općeg osiguranja prinosna stopa za nedeljni prinos 42% jednodnevne obezbeđene nadnice, kod pomoraca obalne plovidbe iznosi nedeljni prinos 30% jednodnevne obezbeđene nadnice a kod pomoraca duge plovidbe 21%.

Ukratko ću još spomenuti odnos nadnice na teritoriju dubrovačkog ureda prema nadnici u državi.

Prosječna nadnica u gradu Dubrovniku iznosi Din 29.50. Najvažnije tri grane privrede u gradu Dubrovniku imaju prosječnu nadnicu i to: a) mornari duge plovidbe Din 38.96; b) mornari obalne plovidbe Din 30.38; c) lučko radništvo Din 36.— i d) hotelsko osoblje Din 28.—.

Prosječna nadnica u ostaloj južnoj Dalmaciji iznosi Din 26.30, u Crnoj Gori Din 25.— a u Hercegovini Din 21.15.

Prosječna nadnica na cijelom teritoriju dubrovačkog ureda iznosi Din 24.25, a u cijeloj državi Din 21.72.

Iz ovog kratkog prikaza privrednih prilika na teritoriju dubrovačkog ureda proizlazi da je Dubrovnik najvažniji dio toga privrednog područja i da ima sve uslove za centar socijal. osiguranja na jugu naše države.

Jovo Bravačić, pastpretsjednik (R. C. Dubrovnik):

ISTORIJA ROTARSTVA U JUGOSLAVIJI

XIII. osnivanje kluba u Dubrovniku.

Prvi pokušaji, da se u Dubrovniku osnuje Rotary Club, činjeni su još 1928 godine; od 1928 do 1932 dolazile su sugestije iz Čehoslovačke, iz Zagreba, iz Novoga Sada i iz Splita.

Zaslugom dra. Iva Bonacci, člana Rotary Cluba Split, koji je znao zainteresirati Miha Ercegovića, suvlasnika knjižare i štamparije »Jadran«, dobila je čitava stvar konkretnije forme; to je bilo negdje u jesen 1932 godine.

Bratu Mihi Ercegoviću uspjelo je da poslije nekoliko prijateljskih sastanaka osnuje Rotary Club u Dubrovniku; zainteresirao je najprije trojicu prijatelja i to: dra Mirka Mladinova liječnika; Stevana Markovića, inženira i Draga Pogačića, arhitekta.

Prvi redoviti sastanak je bio održan na 11 maja 1933 godine; toga dana je bila izabrana i prva privremena uprava sa drom. Mirkom Mladinovom na čelu. Za sastanke je bio određen četvrtak a za lokal Hotel Excelsior.

Na II. sastanku je bilo 7, na IV. već 9 članova. Na ovom IV. sastanku je bio prisutan brat Hanaman iz Zagreba, koji je potakao članove na daljnji rad prikazavši im bit Rotarstva.

U ovo doba padaju napadaji na Rotarstvo u jednom dijelu lokalne štampe ali bez uspjeha: stvar napreduje i broj članova se penje na 12, pa na 15 i skoro na 18 članova.

Na VI. sastanku se donosi odluka da se sastanci održavaju u Grand Hotel Imperialu, gdje se i danas održavaju.

Na 2 decembra 1933 inaugurirao je naš Club ondašnji pastgouverner brat Edo Marković na zamolbu ondašnjeg guvernera brata dra. Milana Stojadinovića a u prisustvu braće iz Splita, Šibenika i Sarajeva. U to vrijeme pada izbor prvog redovitog upravnog odbora Kluba, koji je bio ovako sastavljen:

Jovo Bravačić, pretsjednik; kap. Vicko Miloš, potpretsjednik, Milivoj Sokolović, tajnik; Baldo Kristić, blagajnik; Bogumil Hrozniček, ceremonijar.

Na 6 januara 1934 godine bio je dubrovački Klub primljen za člana Rotary International pod brojem 3638.

Na II. jugoslavenskoj distriktnoj konferenciji u Zagrebu uzelo je učešća 12 članova, pa je Klub za najbolju frekvenciju konferencije dobio kao nagradu prelaznu trofeju: Veliki Rotarski točak.

Iza povratka sa distriktne konferencije stigao je klubu brzojav tadašnjeg guvernera dra. Milana Stojadinovića, da će predaju chartera (povelje) našem Klubu lično izvršiti na 31 maja 1934 godine.

Charter proslava našega Kluba izvršena je najsvečanije: pored brata guvernera i njegove gospođe te pretstavnika lokalnih vlasti i svih članova Rotary Cluba Dubrovnik sa damama prisustvovalo je 15 jugoslavenskih Rotara, 19 engleskih Rotara sa 18 dama, 1 američki Rotar sa gospođom te 7 gostiju nerotara — ukupno 97 osoba. Guverner dr. Milan Stojadinović otputovao je iz Dubrovnika preko Venecije na godišnju konvenciju u Detroit.

Sa 1 jula 1935 godine preuzeo je vodstvo Kluba drugi Upravni odbor, koji je ovako sastavljen: Dr. Mirko Mladinov, pretsjednik, dr. Branko Bubalo, potpretsjednik; Milivoj Sokolović, prvi tajnik; Bogumil Hrozniček, drugi tajnik; Baldo Kristić, blagajnik; inž. Stevan Marković, ceremonijar; Samuel Kaldor i Miho Ercegović odbornici, te pastpretsjednik Jovo Bravačić.

Do 31 decembra 1935 godine održao je Rotary Club Dubrovnik 135 sastanaka a među njima 3 izleta i 2 Ladies night-a.

Na charteru je bilo 18 članova; 2 su međutim istupila (1 odlaskom iz Dubrovnika a 1 povlačenjem iz aktivnog rada u svome zvanju), pridošla su pak 3 nova člana, te Klub sa 31 decembra 1935 broji 19 članova. Daljnja ekstenzija je u vidu.

Za darivanje drugih bratskih klubova ustanovio je Rotary Club Dubrovnik mapu sa slikama Dubrovnika izrađenu od slikara Dušana Kokotovića.

Kroz ove 2 godine dobio je dubrovački Rotary Club slijedeće darove:

1. Zastave od Rotary Clubova: Ashford, Baden b. Wien, Banjaluka, Capetown, Dundee, Frederiksberg, Graz, Kutna Hora, La Chaux Defonds, Ledec n/Sazavou, Leeds, Ljubljana, Lodz, Lyon, Mansfield, Novi Bidžov, Olomouc, Paris, Pelhrimov, Shangai, Sofija, Split, Teplice Šanov, Usti n/Orlici, Varaždin, Zagreb te prigodom posjete engleskih rotara jednu veliku englesku zastavu sa 16 vrpca a na svakoj vrpci ime R. C. koji je u posjeti bio zastupan.

2. Album od Rotary Clubova: Brasov, Kutna Hora, Osijek, Poprad, Split.

3. Čekić od Rotary Clubova: Sarajevo, Split, Zagreb.

4. Razno od Rotary Clubova: Beograd: finu gravuru starog Beograda; Maribor: lijepo drveno bure na stalku; Sarajevo: veliku pepelnjaču sa Rotary točkom Split: uljenu sliku od slikara Uvodića; Sušak: jarbol; Šibenik: fino izvezenu torbu i spomenar; Vukovar: drveni Rotary amblem.

Članovi kluba su preveli na naš jezik 4 brošure: služenje klubu, zvanju, zajednici i međunarodno služenje; Klub ima svoja pravila za primanje te svoj »roster« a sada radi na uređenju klupske biblioteke. Postoji naravno od početka i »torba za nevoljne« iz koje je do sada Klub doprinio Din 7.500.— za ishranu i odjeću siromašne djece.

Pored posjete prvog jugoslavenskog guvernera Eda Markovića na inauguraciji dne 2 decembra 1933 god. i drugog guvernera dra. Milana Stojadinovića na proslavi chartera dne 31 maja 1934 god. počastili su naš klub svojom posjetom i pastguverner dr. Viljem Krejči dne 24 juna 1935 god. te naš današnji guverner dr. Viktor Ružić dne 19 novembra 1935 godine.

Naš klub ima i svoj program, pa je u izvođenju istoga provedeno više akcija te održano nekoliko predavanja i bezbroj referata.

Po svom geografskom i historičkom položaju naš klub je obilovao posjetom stranih rotara pa je razumljivo međunarodnom služenju posvetio mnogo pažnje. S toga je naš klub već u prvom svom početku rada odlučio da za svaku rotarsku godinu uzme u svoj program jednu stranu zemlju, kojoj će se u svrhu upoznavanja i zbližavanja posvetiti pažnja prikazima, referatima i predavanjima pa i pojedinačnim akcijama. Prošle godine je bila Francuska, ove godine je Engleska u programu.

U dvogodišnji historijat R. C. Dubrovnik pada odluka distrikta da se IV. distriktna konferencija održi u Dubrovniku na 2 i 3 maja o. god.

pa zaključujem ovaj kratki prikaz sa porukom svoj braći Rotarima, da ćemo nastojati da sve ispadne što bolje i da će nas neizmjeno veseliti, ako se u što većem broju sakupimo u Dubrovniku, za koji je brat Edo Marković na inauguraciji našega kluba kazao: »Danas je naše zadovoljstvo naročito jer je današnji dan posvećen osnivanju jednog rotarskog gnijezda u našoj sredini na pitomim obalama našeg pokretnog mora na posvećenom tlu drevnog Dubrovnika.«

Dubrovnik, 2 januara 1936.

R. C. DUBROVNIK U RADU NA 4. ROTARSKOM CILJU

(B. Hrozniček, R. C. Dubrovnik.)

»Služenje« okosnica cele ideologije i delovanja Rotarstva može jedino da bude podloga i glavni princip internacionalnog služenja.

Internationalno služenje nije neki odraz bolečivog čovečanskog osećanja ili neke protunacionalne ideje, već potreba da se čovečanstvo koje se je pomoću komunikacija i kulture jako približilo organizira kao celina.

Budući da je Rotarstvo jedan etički a ne politički pokret ono ne ulazi u današnje internacionalne razmirice, koje su posledice raznih političkih, religioznih i idejnih borba tokom historije, nego nastoji da se nađe za čovečanstvo diagonala paralelograma, pravi put, zlatna sredina, temperirano mišljenje, koje bi ga kao celinu bilo u stanju da organizira.

Ne ulazeći u političke razmirice Rotary pokret nastoji da svoja služenja usmeri onim etičkim pravcima, koji njegovim aspiracijama najviše odgovaraju, a koji su u našem 4 cilju tačno formulirani:

»da unapređuje međunarodno sporazumevanje, dobru volju, i mir putem svetske drugarske zajednice ljudi od posla i zvanja, koji su se ujedinili u idealu služenja.

Ovo svetsko drugarstvo koje treba da služi gore navedenim ciljevima najdragocenija je baza u internacionalnom služenju Rotarstva.

Svi internacionalni i nacionalni forumi, udruženja naučenjaka i filozofa, internacionalne asocijacije, kao i razne vere, naglašuju potrebu mira i veliku vrednost veličine ljudskog života, ali razmirice i ratovi traju ipak neprestano dalje. Sva kultura i komunikacije, koje su prostore približile a vreme skratile, kao da ljudstvo nisu još dovele do spoznaje da smo svi slični i da svi skoro podjednako imademo dobrih i loših strana i osebina, da smo svi skupa nerazrešivo povezani, da nam je odredište svima isto, samo da putujemo u raznim razredima vlakaživotu, i da kod jednog pokliznuća svi razredi bez razlike stradavaju.

Nerazumevanje i krajnje nepoverenje izgleda da su oznake današnjeg vremena i veliki uzrok današnjeg stanja.

Rotary pokret već samom činjenicom što upoznaje ljude koji se možda sigurno nikad u životu nebi sreli približuje ih već samim tim, jer svako upoznavanje je već samo po sebi donekle i približavanje, a približavanje donosi samo sobom razumjevanje i poverenje. Treba me-

đutim još uzeti u obzir, da to upoznavanje i približavanje sa svojim posledicama nastaje među muževima koje je ista etička ideja i unutarnja potreba dovela i organizirala u pokret. Muževi koji su maksimum svoje savesti uzeli kao punovažeći zakon za sebe i za druge mogu lako, otvoreno i iskreno da raspravljaju sva pitanja i kod najoprečnijih gledišta da koncentriraju i primaju koncesije, te da svoja mišljenja korigiraju.

Naš klub u Dubrovniku malen po broju svoga članstva a u gradu veliko obdarenom darovima prirode i starom kulturom zapala je dužnost da po svom položaju i prometu stranaca bude od klubova u jugoslavenskom distriktu, sa najvećim posetom Rotara iz inozemstva.

Odgovarajući tačno propisima i intencijama rotarskog služenja a obzirom na današnje internacionalne odnošaje nemože naš klub drugo nego da ograniči svoje vršenje internacionalnog služenja na međusobna upoznavanja i sklapanja poznanstava da preko njih bude tumačem miroljubivih težnja našega naroda i njegovih potreba, pa da barem time uznastoji odstraniti zablude i kriva mišljenja kod drugih naroda o nama, kao da i korigira svoja mišljenja o drugim narodima. Sve je ovo sitan posao, ali prilike ne dopuštaju jačih zahvata većeg opsega. Mnogi primeri iz života našeg kluba svedoče, da je ovaj sitni rad ipak potreban, pa ću samo da napomenem sledeće. Jedan od naše inostrane rotarske braće došao je ove godine opet po drugi put s jednom grupom inozemnih rotara. Na prolazu kroz jednu drugu državu bio je upozoren da ne putuje u našu zemlju, jer da su prilike nesređene, da je na niskom kulturnom nivou, da su prilike za smeštaj stranaca nepodnosive, pa mu je odmah predložena druga zemlja, da tamo sa svojom grupom provede odmor. Ovaj Rotar što je bilo i za predvidjeti najenergičnije je protestovao protiv takovih objeda uzevši nas u najveću zaštitu, napominjući izričito, da on putuje već drugi put u našu zemlju, da pozna prilike, i da ima dobre drugove i šumišljenike u našoj državi. Ovakovih sitnih ali ipak dragocenih primera ima mnogo, koji dovoljno jasno pokazuju potrebu ovog sitnog rada.

U vremenu od nešto malo više od 2 godine posetilo je naš klub:

3 grupe engleskih Rotara sa ukupnim brojem od 104 člana.

1 grupa švicarskih Rotara od 8 članova.

1 grupa francuskih Rotara od 160 članova.

Ovi skupni poseti i sastanci bili su manifestacija rotarskih misli, povezanosti Rotarskog pokreta i jačine rotarskih ideala, koji su ostavili trajnih veza među pojedinim članovima i učesnicima. Ujedno su pokazali kako su si ljudi istih naziranja i težnja vrlo blizi i kako se mogu sve razlike i razne predrasude lako da prebrode.

Izim ovih grupa posetilo je još naš klub 86 stranih Rotara iz 9 zemalja. Od ovih dobar broj prisutvovao je većem broju naših službenih sastanaka, izleta, i inače bio mnogo u ličnom kontaktu sa našim članovima. Da su se ovim sastancima a pogotovo ličnim kontaktima mišljenja izbistrila pokazuju najbolje njihovi prikazi o našem gradu, o našoj zemlji, kao i o nama kao naciji, koji su bili u obliku raznih referata i predavanja držana po njima u vlastitim klubovima.

Osim toga naš klub nastoji u svom internacionalnom služenju da putem prepisaka upozna druge klubove sa našim gradom a time i na-

šim narodom. Ovaj uobičajen način u Rotarstvu možda nema ovih prednosti za druge klubove, kao što ga ima posebno za Dubrovnik, koji je poznat u svetu kao turističko mesto. Ako ova prepiska ne dovede do ničeg nego da svrši u arhivi, ali ipak dadne pobudu kojem Rotaru da dođe u Dubrovnik učinila je duplu uslugu, jer smo prvo služili time svoje gradu, a drugo poseta će ipak sama sobom i sa ličnim dodirima dovesti do zblizenja.

To su u glavnom putevi kako se danas može služiti internacionalnom zblizenju, ali zato treba klubovi da podupiru sve akcije i pridonašaju po svojim silama procvatu svih pothvata za međunarodno smirenje, jer Rotary Pokret, po svojoj raširenosti, po svojim idealima, po svojem svetskom a jedinstvenom organiziranom drugarstvu, po raznolikosti klasifikacija, ima najveću mogućnost, da ove ideje proširi i prenese na svoju okolinu. Nije ovo izvađanje vezano za jedan ljudski vek, ali zato treba još više ove ideje iz generacije u generaciju osnažene prenašati, kako bi jedanput celo čovečanstvo bilo uzdignuto u jednu lepšu i harmoničniju sferu, ali priraslo nogama čvrsto za naš globus.

DUBROVAČKE ANEKDOTE

(Po Dum Ivanu Stojanoviću.)

UTOK VLASTELINA GUČIĆA

Dubrovački vlastelin Vlač Gučić-Gozze, pretjerani aristokrat i odličan poznavalac francuske književnosti, bio je čudak, ali politički vrlo oštrouman. Živio je osamljeno, a samo bi katkad zašao u kafanu da zaigra šah s nekim svojim znancem, postolarom Marijanom. Na opće čuđenje prijatelja znao je reći: »Što se čudite? Danas smo svi mi postali Marijani.«

Njegove satiričke primjedbe na račun Austrije bile su vrlo paprene, pa je na njega budno pazila austrijska policija. Nekoliko puta osuđivan je i na kućni zatvor. Kad mu je jednom prilikom uručen pismeni nalog da je osuđen na 12 sati kućnoga zatvora, jer je u kafani opet nešto govorio proti vladi, glasno je primijetio:

»Podnosim u Zadar utok proti osudi, sa upitom visokoj vladi, da li imam taj zatvor izvršiti po danu ili po noći, jer se u osudi o tom ne govori.«

Iz Zadra nije nikad dobio odgovora na svoj utok.

NEPOTREBNE TABLE

Nakon što je Dubrovnik pripao Austriji, izišla je jedna naredba, da se po svim političkim kotarima postave tablice, na kojima će se za svako mjesto označiti kotar, općinu i ime mjesta. Tako je i Dubrovnik, degradiran na obično kotarsko mjesto, dobio svoj »Kopfzettel«.

Kad je vlastelin Lukša Gučić-Gozze, koji se je nalazio u austrijskoj diplomaciji, posljednji put došao u Dubrovnik, primijetio je, ugledavši postavljenu tablu: »Zaista, da nijesu stavili te tablice, teško bi bilo raspoznati da je ovo onaj prijašnji Dubrovnik!«

DUBROVAČKA VLASTELA PRED AUSTRIJSKIM CAREM

Kad je car Franjo I. posjetio Dubrovnik, vlastela dubrovačka imala su da mu dođu na poklon, kao vladaru države, kojoj je pripao Dubrovnik nakon Napoleonova pada. Stari senator Niko Pucić-Pozza, djed Meda Pucića, izreče u ime vlastele ove poklonstvene riječi:

»Veličanstvo! Ni strah, ni nada, već vjera i vaspitanje, koje smo baštinili od naših pređa, vode nas pred Vaše Veličanstvo.«

Riječima Nika Pucića ne treba komentara: »ne od straha« — jer za strah od Austrije nije bilo razloga, ta Dubrovnik joj nije bio ni kriv ni dužan; »ne iz nade« — jer Dubrovnik nije imao čemu da se nada od Austrije, koja ga ionako obnoviti neće...

Na carevu licu moglo se je jasno opaziti, da su ga te smione riječi dubrovačkog vlastelina zbunile. Nastojeći da suzdrži uzbuđenje, odgovorio je car vlasteli na talijanskom jeziku:

»Gospodo, vi ste mudri, a vaši sinovi će me slušati.«

VOLTERIJANAC — VJERNIK

Dubrovački vlastelin Frano Bunić-Bona bavio se je advokaturom do kasne starosti. Premda je mnogo volio Voltaire-a i Rousseau-a, ipak je bio dobar vjernik i polazio je crkve. Svećenicima je običavao reći:

»Ja vjerujem u sve ono što je meni i vama u korist duše da se vjeruje, ali ništa ne vjerujem što nalazim da je samo vaša korist da vjerujem.«

ESPERANTO U JUGOSLAVIJI ESPERANTO EN JUGOSLAVIO

Uvijek je bilo ljudi, koji su se nadali boljoj budućnosti svijeta na bazi ljudske solidarnosti, koja je uvijek postojala, ali sada ne njegovana spava zaboravljena. Najbolje sredstvo za budjenje ljudske solidarnosti bio bi jedinstveni svjetski jezik. Od konca prošlog stoljeća postao je jedinstveni svjetski jezik čak tehnička potreba radi napretka prometnih sredstava i povećanja međunarodnih odnosa. Tako je sedamdesetih godina stvoren „Volapük“ a kasnije Esperanto, koji se do danas održao. Središte esperantskog pokreta nalazi se u Ženevi. U raznim djelovima svijeta šire esperantski klubovi jezik Esperanto. Mnoge zemlje imaju takodjer svoja zemaljska središta, koja su ovisna o svjetskom središtu. Svake godine priredjuje svjetsko središte svjetske kongrese, a zemaljska središta zemaljske

Ĉiam estis homoj, kiuj esperis pli bonan estontecon por la mondo apogotan je la homara solidareco, kiu ĉiam ekzistis, sed ne estante flegata dormas forgesite. La plej efika ilo por ekveki la homaran solidarecon, estus unueca mondlingvo. De post la pasintjarcenta fino, la unueca mondlingvo ekestis eĉ teknika bezono, pro la progreso de la komunikiloj kaj la multigo de la internaciaj rilatoj. Tiel en la sepdekaj jaroj la „Volapük“ estis kreita kaj poste Esperanto, kiu gis hodiaŭ tenas sin. La centro de la Esperanto-movado estas en Ĝenevo. En la diversaj partoj de la mondo esperantistaj kluboj disvastigas la lingvon. Kelkaj landoj havas landan centron ankaŭ, kiuj dependas de la monda centro. Ĉiujare la mondcentro aranĝas mondkongreson kaj la landcentroj landkon-

kongrese. U Hrvatskoj je već prije rata osnovan vrlo opsežan Hrvatsko-esperantski riječnik i gramatika. Poslije rata je pokret u Jugoslaviji ojačao godine 1927. Od tada se održaju jugoslavenski esperantski kongresi. 1935. je održan VIII. u Osijeku, 1936. će se održati IX. u Ljubljani. Godine 1930. osvanuo je u Slav. Brodu organ jugoslavenskih esperantista „La suda stelo“, koji se rado čita na cijelome svijetu. Zemaljsko središte je Jugoslavenska esperantska liga u Zagrebu, Primorska 11. Mnoga jugoslavenska djela su prevedena na esperanto. Najvažnija su: Šenoa A.: Zlatarevo zlato, Pogačić M.: Ispovijed, Jelusić M.: Cezar, Mažuranić J.: Smrt Smailaga Čengića i druga. Mnogi jugoslaveni, često siromašni, herojski rade besplatno, bez potpore, za veliku mirnotvornu ideju Esperanta. - Bostonski svjetski rotarski kongres od godine 1933. odlučio je skrbiti za svjetski jezik, čije uvodjenje u život smatra svjetskom potrebom. - Vaša je dužnost, braćo rotari, da slijedite ovaj poziv.

gresoju. En Kroatujo antau la militoj am aperis tre ampleksaj kroat-esperantaj gramatiko kaj vortaro. Post la milito en Jugoslavio la movado plifortigis en la jaro 1927. De post tiam oni tenas jugoslavajn esperanto-landkongresojn, en 1935. okazis la VIII-a en Osijek, en 1936. okazos la IX-a en Ljubljana. En 1930. „La suda stelo“, organo de la jugoslavia esperantista movado aperis en Slav. Brod, kiu estas volonte legata en la tuta mondo. La landcentro estas la Jugoslavia esperantista Ligo en Zagreb, Primorska 11. Multaj jugoslavaj verkoj estas tradukitaj en Esperanton. La plej gravaj estas: Šenoa A.: La trezoro de l'orajisto, Pogačić M.: Konfeso, Jelusić M.: Cezaro, Mažuranić J.: La morto de Smailaga Čengićo kaj aliaj. Multaj jugoslavoju, ofte malriĉuloj, heroe laboras senpage, senapoge, por la granda paca ideo de Esperanto. - La Bostona Rotaria mondkongreso de la jaro 1933. decidis zorgi pri mondhelplingvo, kies enkondukon ĝi konsideris mondbezono. - Via devo estas, Rotariaj Fratoj, sekvi tiun-oi inviton!

Pavao Hideghethy
Vukovar

ČEHOSLOVAČKA — 66 DISTRIKT R. I.

Prvo polugodište klupske godine 1935/36 je zaključeno. Ulazimo u drugo poljeće, u kojem svi klubovi povećavaju svoj rad i nastoje da do konference distrikta izvedu preduzete programe.

Naš guverner rot. dr. Hýža posjetio je u minulom polugodištu sve čehoslovačke klubove; kod tih posjeta u tančine je upoznao klupski rad u našem distriktu i stupio je u najužu vezu s cijelom našom rotarskom zajednicom. Posjet svakom klubu bijaše za nj svetkovinom istinitog prijateljstva. Za to vrijeme predao je charter klubovima: Přerov, Prostějov, Příbram, Roudnice n/L. i Banská Bystrica. Inaugurirao je klub u Zlinu i marljivo je sudjelovao kod osnutka kluba u Libercu. Sudjelovao je kod regionalne konferencije u Veneciji, sjednici maloga odbora 66 i 77 distrikta u Waldenburgu, kod desete godišnjice kluba u Beču i Budimpešti i svečane sjednice R. C. Barcelona u počast drugoga potpretsjednika R. I. J. R. Carles-a.

O radu malog odbora čehoslovačko-nemačko-austrijskog (za 66 i 77 distrikt) valja spomenuti da je njegov pretsjednik za naš distrikt rot. dr. ing. Kruliš-Randa (Praha) predavao o cilju, svrsi i dosadanjem radu malog komiteta u klubovima Bratislava i Teplice-Šanov i da je u taj mali komitet imenovao novoga člana pretsjednika kluba Teplice-Šanov rot. Machilla.

Iz pojedinih klubova dajem ove kratke obavijesti:

Bratislava: Imali su 5 rot. gostiju iz Badena bei Wien i tom je prilikom pretsjednik badenskog kluba rot. Schoute predavao o isušivanju Zuiderskog jezera.

Brno: Wald je predavao: »Kako bi se moralo naročito na građanskim školama predavati o elektrici« i rot. univ. prof. dr. Baza »O demokraciji i diktaturi«. Priredili su nikoljsko veče s damama i s bogatim darovima. Tim je povodom rot. Císař govorio o temi »Dusi i strašila«. Mjesto čestitaka za Novu godinu poklonili su gradskim siromasima kč. 500.—.

Český Těšín: Istupila četiri člana, koja su se preselila na poljski teritorij. Mjesto čestitaka za Novu godinu darovaše kč. 3000 za sresku organizaciju skrbi za češku i njemačku omladinu i mjesnim skautima.

Chrudim: Poslednju sjednicu u godini ispuniše društvenom zabavom uz sudjelovanje gospođa. Svako je morao u stihu da odgovori na pitanja »Što mi se sviđa i ne sviđa u našem klubu?« Supruzi rot. Kloboučnik istaknuli se skitničkom glazbom i pjevanjem, harmonikom i pokazivanjem karikaturnih slika, a klupski tajnik rot. dr. Novak ml. obogatio je program te šarolike večeri svojim originalnim rebusima.

Košice: Dr. Uram imao je vrlo zanimljivo predavanje »O umiranju«. Redovito se sabire priloge za Kuhinju siromašne djece.

Mladá Boleslav: Posljednjoj sjednici prije Badnjaka prisustvovalo je 25 skauta kao gosti, kojima je lijepo govorio tajnik rot. Rudl o značenju i sadržaju Rotary, pa je podvukao ideje, koje su zajedničke sa principima skautizma. Mili mali gosti pokazali su svoje vježbe, i to: pjevanje, crtanje mapa, pružanje prve pomoći, sporazumijevanje Morseovom abecedom, igre, gesla i t. d.

Praha: Prirediše večer prikarpatoruskih studenata uz prisustvo guvernera Prikarpatске Rusije rot. Hrabára i pretsjednika grad. općine nutarnjeg Praga ing. Rotnágla. Prisutno 47 studenata, kojima je ruski govorio guverner rot. Hrabár i general rot. Klecanda. Studentski zbor zasvirao je nekoliko potkarpatoruskih pjesama na balalajke. Za godinu 1935/36 otvorili su 30 klasifikacija. Skautska večer s vrlo bogatim i šarolikim programom, koji su izveli sami skauti, donio je čistih kč. 1500. Klub je preuzeo kumstvo novo osnovanog kluba u Libercu.

Roudnice nad Lab.: Brisan član Kurz radi stalnog nedolaska na sjednice. Sreskoj omladinskoj brizi poklonjeno kč. 500.—. Rot. Gasser prijatno ih je iznenadio priredivši im bogatu večeru sa božićnim drvцем i darovima.

Sušice: Pretsjednik kluba rot. Seitz, pretsjednik grad. općine, koji uzorno služi svome gradu, javlja da je 1935 god. 6000 ljetnih gostiju posjetilo grad Sušice.

Teplice-Šanov: U punom su jeku priprave za konferenciju distrikta. Poklonjeno kč. 1000.— njemačkoj sreskoj soc. skrbi za mladež mjesto čestitaka za Novu godinu, a češkoj sreskoj soc. skrbi za mladež poklonjeno kč. 500.—.

Ústí nad Lab.: Za Božić poklonili 47 porodicama neuposlenih s 86 odraslih članova i 175 djece sanduke hrane od po 15 kg i po 30 kg.

Václav Rudl,

redaktor Čehoslov. Rotariana

Mladá Boleslav - Čehoslovačka Republika

77 DISTRIKT – JANUAR 1936

PROMENE U ČLANSTVU

Novi članovi (16):

Bačka Topola: Rajković Milutin, *opšt. matičar.*

Dubrovnik: Vekarić Živko, *turizam.*

Karlovac: Longhino Dr. Albert, *liječnik i kirurg.*

Georgijević Nikola, *uprava bolnice.*

Leskovac: Djordjević ing. Jovan, *gradjevinsko inženjerstvo.*

Tomović Vlado, *drž. upravna služba.*

Vlajčić Desimir, *proizvodnja sapuna.*

Maribor: Babič Franjo, *ocjelna konstrukcija.*

Stiger Albert, *proizvodnja stolnog ulja.*

Novi Sad: Balabušić Dr. Mirko, *privredna udruženja.*

Popov Dr. Milorad, *advokatura.*

Osijek: Bril Dr. Žiga, *veterinarstvo.*

Brlić Ante, *fabrikacija sapuna.*

Sarajevo: Sefić Ahmed, *vinogradarstvo,*

Skoplje: Vukičević Janko, *poljoprivreda.*

Jančulović Danilo, *trgovina boja.*

Istupili iz kluba (5):

Bačka Topola: Milin Dr. Nenad

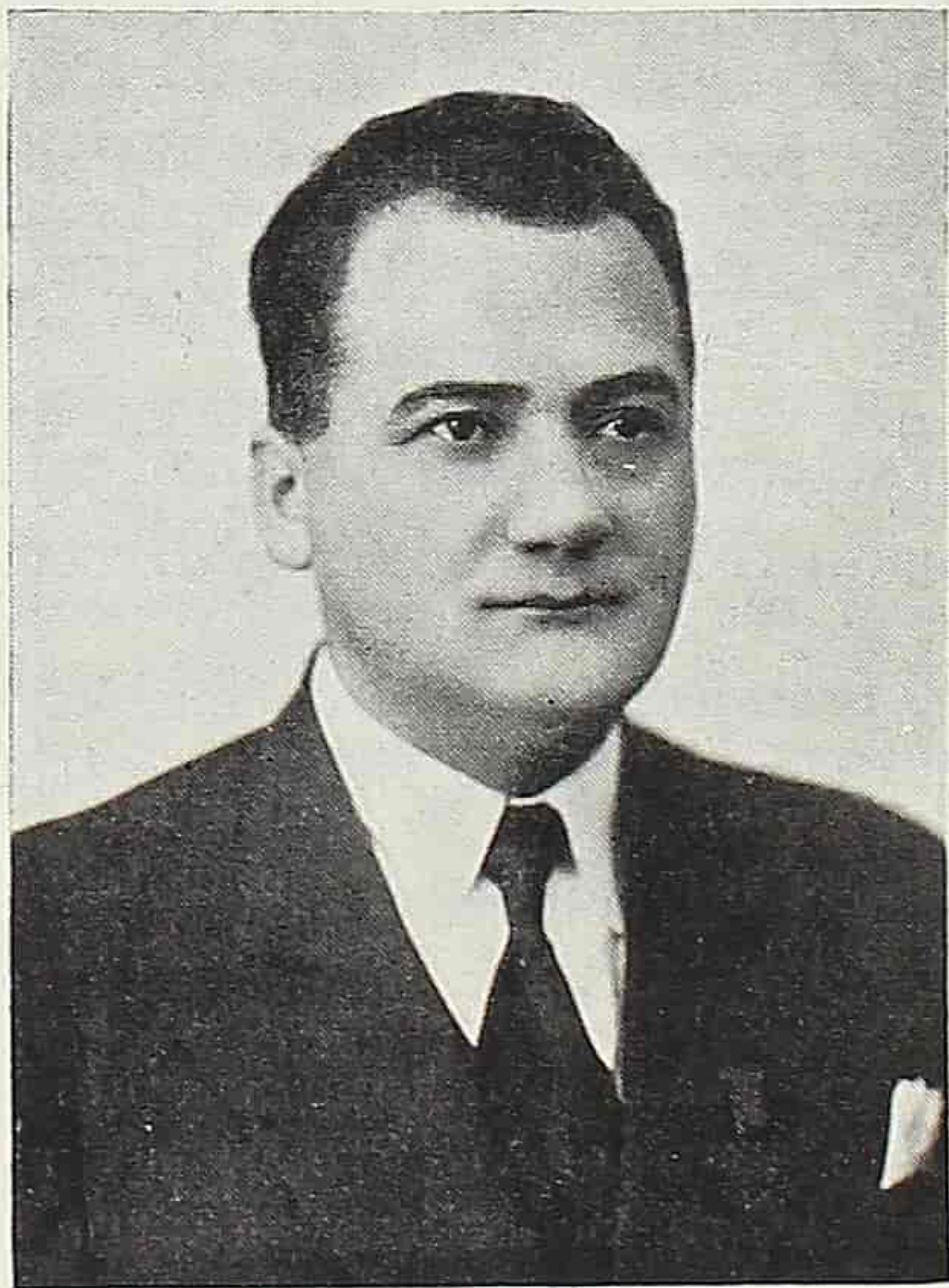
Pančevo: Ivković Nikola

Sarajevo: Jojkić Dr. Milan

Vukovar: Türk Fran

Zagreb: Warnier Raymond.

KANDIDATI ZA GUVERNERA 77 DISTRIKTA R. I. ZA GOD. 1936/37

Dr. Vladimir Belajčić, rođen 13 septembra 1887 u Osijeku. Maturirao na osječkoj humanističkoj gimnaziji 1906 godine. Pravne nauke započeo na sveučilištu u Zagrebu, a početkom 1908 godine, prilikom studentske emigracije za Rauhova režima, prešao na univerzitet u Beču, gde je ostao dve godine. Posle toga nastavio je studije u Berlinu i u Parizu, posvetivši se naročito proučavanju krivičnog prava, pa je neko vreme radio i u seminaru poznatog profesora krivičnog prava Franza v. Liszta u Berlinu. U sudsku praksu stupio je 1912 godine kod kr. sudbenog stola u Osijeku. Godine 1920 postavljen je za sudiju Okružnog suda u Novom Sadu, čijim je predsednikom postao 1924 godine. Na tom položaju ostao je do 28 aprila 1933, kada je imenovan za sudiju B) odeljenja Beogradskog kasacionog suda u Novom Sadu, na kome se polaožaju i sada nalazi.

Još kao student svratio je na sebe pažnju svojih profesora svojom disertacijom »Determinizam i indeterminizam u kriminalnim znanostima«, koja je bila nagrađena prvom nagradom. Kasnije je napisao niz članaka o pravosudnim prilikama u Vojvodini i o nekim spornim pitanjima iz domene krivičnoga prava. Godine 1934 bio je referent o temi »Ispravka po Zakonu o štampi« na Pravničkom kongresu u Zagrebu.

Radio je mnogo na kulturnom polju u Osijeku i u Novom Sadu. Najveću aktivnost razvio je od mladih dana u Sokolstvu, a od 1930 godine stoji na čelu sokolskog kulturno-prosvetnog rada, kao pretsednik Prosvetnog odbora Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije. Za vreme rata bio je zbog sokolskog rada mnogo proganjan i zatvaran.

Jedan je od osnivača Rotary kluba Novi Sad, čiji je bio prvi potpretsednik, a na čijem čelu stoji kao pretsednik od 1 jula 1935 godine.

Dr. Ivan Slokar rodio se je 8 oktobra 1884 u Mostaru od oca Slovenca i majke Dubrovčanke. Osnovnu je školu svršio u Motovunu i u Gorici, a gimnaziju u Gorici, gde je i maturirao 1903 godine.

Na univerzitetu u Beču absolvi-
rao je filozofski i pravni fakultet te je 17 maja 1907 god. promoviran doktorom filozofije, a 23 juna 1911 godine doktorom prava. Njegova disertacija za doktora filozofije »Warum Herzog Friedrich von Tirol im Jahre 1415 von Kaiser Siegmund geächtet und mit Krieg überzogen wurde«, publikovana je 1911 god. u »Forschungen und Mitteilungen zur Geschichte Tirols und Vorarlbergs«.

Već kao đak intenzivno se je bavio sa svim pitanjima nacionalne ekonomije. Bečki mu je univerzitet 1910 god. priznao u oštroj konkurenciji Kruppovu nagradu za njegovo delo »Der industrielle Export Oesetrrreich-Ungarns und sein Einfluss auf die Handelspolitik der Monarchie«.

To je dalo pretsedeniku trgovačke komore u Beču, Pavlu vitezu Schoelleru pobudu da je zamolio dr. Slokara, da bi napisao na njegov trošak historiju austrijske industrije do početka razvitka velike industrije. Za to je delo dr. Slokar proštudirao ne samo svu literaturu nego i sav bogati materijal državnih arhiva u Beču, Pragu i Brnu. Rezultat tog ogromnog rada bila je knjiga »Geschichte der österreichischen Industrie und ihrer Förderung unter Kaiser Franz I.«, koja je štampana u Beču (Tempsky) jula 1914 god. (674 stranica). Pre no se je knjiga štampala, pregledana i aprobirana je od Schoellerovog prijatelja, bivšeg pretsednika ministarskog saveta, baruna Gautscha.

Profesor Eugen Filipović, čestitajući auktoru, pisao mu je 13 jula 1914 god. da ga ta publikacija kvalificira ne samo za habilitaciju nego i za ekstraordinariat.

Međutim je dr. Slokar 1912 god. preuzeo za Carnegie Endowment for International Peace u Washingtonu izradu dviju novih dela pod naslovima: »Influence of the national idea and of the economic protective policy of Austria-Hungary on the relation between the Monarchy and the Balkan States« i »Annexation of Bosnia, its causes and effects«.

Za ta je dela od 1912 do 1914 sakupljao materijal te je u tu svrhu proputovao Rumuniju, Bugarsku i Srbiju, nabavio svu literaturu i študirao u bibliotekama u Bukureštu, Sofiji, Beogradu i Sarajevu. Nije više stigao da taj materijal preradi, jer je međutim počeo svetski rat, koji je u ostalom sva ta pitanja likvidirao.

Za »Oesterreichisches Bäderbuch« napisao je 1913 god. članak »Die volkswirtschaftliche Bedeutung der Kurorte«. Iste godine (1 maja) publicirao je u dnevniku »Die Zeit« članak »Zur Hebung der Rentenkurse«, koji je u javnosti vrlo povoljno primljen a sam profesor Filipović je na njega skrenuo ponovno pažnju u »Neue Freie Presse« od 3 septembra 1913 godine.

Decembra 1918 god. preselio se je dr. Slokar u Ljubljanu, a januara 1919 god. u Beograd. Početkom februara iste godine postavljen je za inspektora u Ministarstvu trgovine i industrije, a malo kasnije za šefa »Centralne uprave za trgovački promet sa inostranstvom«. Marta je meseca 1919 god. zaključio prvi trgovinski ugovor na bazi robne kompenzacije sa Austrijom a odmah posle toga bio je šef jugoslovenske delegacije koja je u Pragu zaključila prvi kompenzacioni trgovinski ugovor sa Čehoslovačkom Republikom.

Septembra 1919 god. postavljen je za vršioca dužnosti načelnika odeljenja za spoljnu trgovinu i trgovinsku politiku u Ministarstvu trgovine i industrije, a decembra iste godine za generalnog inspektora Ministarstva finansija. Maja meseca 1920 god. dao je ostavku na državnu službu, jer mu je bilo ponuđeno mesto u Ljubljani, na kojem se i danas nalazi.

Godine 1920 publicirao je u »Času« raspravu »Naša dosadanja devizna politika« i godine 1928 raspravu »Valutne razmere, devizna politika in bankarstvo« u publikaciji »Slovenci v desetletju 1918—1928«.

Osim mesta generalnog direktora Zadržne gospodarske banke i raznih funkcija u privrednim poduzećima zauzima i častne funkcije u profesionalnim i privrednim organizacijama. Pretsednik je Ljubljanske berze za robu i vrednote, Društva bančnih zavodov za Dravsko banovino i Udruženja bančnih in zavarovalnih zavodov za Dravsko banovino; potpredsednik Saveza novčanih i osiguravajućih zavoda Kraljevine Jugoslavije u Zagrebu; potpredsednik Društva prijateljev ustava u Pragu te saraduje još u raznim drugim nacionalnim i kulturnim udruženjima.

IZ NAŠIH KLUBOVA

Svi klubovi 77 distrikta pridružili se žalosti engleskog naroda i odali poštu velikom kralju Gjuri V.

R. C. Bačka Topola bavio se ekstenzijom i unutarnjim klupskim radom. — Za nevoljne sakupljeno Din 220.—.

R. C. Banja Luka. Predavanja: M. Gjurković: »O Macchiavellu«, M. Wilhelm: »O novoj uredbi o zaposlenju stranih radnika«.

Za nevoljne sakupljeno Din 195.—.

R. C. Beograd imao je i ovog meseca mnogo gostiju rotara i nerotara. Među njima bio je i sekretar bugarskog poslanstva u Beogradu rotar Asen Smedovski koji je premešten u Sofiju. On je bio preko godinu dana stalnim gostom u klubu. U svom oproštajnom je govoru naglasio, da je počeo svoj rad kao prijatelj jugoslovensko-bugarskog zbliženja, a odlazi kao iskren prijatelj jugoslovenskog naroda.

Klub je čestitao svom pastpretsedniku Prof. Dr. Vl. Petkoviću na primljenom visokom odlikovanju.

Dne 13. dočekana je svečano pravoslavna Nova Godina. Pored mnogo rotara iz drugih klubova i preko 50 dama bilo je mnogo odličnih uzvanika među njima ministar trgovine Dr. Vrbančić, turski poslanik Ali Haydar Akatay, njemački v. Heren, bugarski Dr. Kazasov i drugi.

Na tom sastanku držao je St. Koen predavanje »O rotarstvu«.

Posle zvaničnog dela razvila se animirana zabava do pred zoru.

Na sastanku od 20. dao je Stevan Pavlović referat o predavanju bivšeg franc. ministra finansija Paul Reynaud-a o opštoj svetskoj politici i o današnjoj političkoj situaciji u Francuskoj.

R. C. Bitolj, pojačao je svoju frekvencu od 66.66% u decembru na 79.16% i obećaje da će biti u buduće još bolji.

Bavio se pitanjem svoje Charter-slave i priprema se za veću unutarnju ekstenziju.

R. C. Dubrovnik priprema se živo za distriktnu konferencu.

Među inim održana su sledeća predavanja i referati: Barbieri: »Mogućnosti zimskog športa u Dubrovniku«, Miloš: »Nepovoljno stanje pomorskih podvoza«, Vekarić: »Rudyard Kipling«, Dr. Bubalo: »Pozitivno bračno pravo«.

R. C. Karlovac. Predavanja: Ing. Marić: »Pitanje mostova u Karlovcu«, Vuković A.: »Žetva i cijena pšenice u god. 1935«, Ing. Jamnický: »Sirovine u ratnoj industriji obzirom na izradu streljiva i eksploziva«, Nome Petar: »Željezo i njegova proizvodnja«, Košćević: »Stari Zagreb« (predavanje bilo je popraćeno sa mnogo slika starog Zagreba).

Klub je darovao za postradale od poplave u Skoplju Din 200.—.

R. C. Leskovac. Dr. Radaković održao predavanje »Kršćanstvo u Rotarstvu«. Klub je primio na svečan način tri nova člana.

R. C. Ljubljana. Predavanja: Ivan Bole ml.: »Po romantični Korziki«, Dr. Fran Stele: »Muzej kneza Pavla v Beogradu«, Franc Terseglav (glavni urednik »Slovenca«): »Vojna in ekspanzija v luči sodobne dogmatike, filozofije in pravoznanstva«.

Klub kandidira svog člana Dr. Ivana Slokara za guvernera.

Za nevoljne sabrano Din 586.—.

R. C. Maribor posvetio je i ovog meseca unutarnjoj ekstenziji kluba punu pažnju.

Od referata treba spomenuti: Sabothý: »Sa puta po Čehoslovačkoj i Nemačkoj, te referat Rapoteca iz engleske i francuske rotarske literature.

Klub se pridružio akciji za potporu siromaka mariborske opštine sa doprinosom od Din 2.000.— a za nevoljne je sakupljeno Din 1.094.50.

R. C. Novi Sad održana predavanja: Dr. A. Jelačić (R. C. Skoplje): »O političkim i filozofskim strujama u Novoj Nemačkoj«, Zečević: »Organizacija automobilske javnog saobraćaja u Jugoslaviji«, Bogdanović: »O radu u zavodu«, Gold: »Šta je najnovije u struci koju zastupam«, Ing. Weisz: »Struktura i delovanje jednog srednjeg farbarskog preduzeća u Jugoslaviji«, Karlavaris: »Kretanje štednih uloga u svima novčanim zavodima u zemlji od početka novčane krize pa do kraja 1935 godine«, Dr. Trifković: »O transfuziji krvi«.

Klub je proveo promenu pravila o primanju novih članova.
Za nevoljne sabrano Din 782.75.

R. C. Osijek. Održana predavanja: Poljak: »Uloga kave u svjetskoj historiji naroda«, Stepanski: »O osiguranju«.

Pretsednik komemorirao je smrt bivšeg člana kluba Podlipskog.

Klub je nakon pauze od 4½ godine održao doista uspelo sestrinsko veče. — Za nevoljne sabrano Din 704.50.

R. C. Pančevo nagradio je četiri učenika gimnazije za najbolje izrađene svetosavske teme koje je klub raspisao.

Klub je pomogao đačke kujne i lečenje siromašnog sakatog deteta.

Darvaš Viljem održao je predavanje: »Večni mir i međunarodni sporazum«.

Na sastanku od 24 I izabrana je uprava za god. 1936-37 i to pod predsedništvom Prof. Darvaš Viljena.

R. C. Sarajevo je zbog pravosl. Božića i Sv. Save održao samo dva sastanka.

Klub je izrazio svim engleskim klubovima (ukupno 17) čiji su ga predstavnici svojevremeno posetili, sažaljenje prigodom smrti Nj. Vel. Kralja Đure V.

Dr. Milan Ulmanski održao je referat o sastanku predstavnika drvne industrije u Bukureštu.

Donesena je odluka da se frekvenca kluba popravi time što će se nemarne članove opomenuti na njihovu dužnost.

Za nevoljne sabrano Din 310.—.

R. C. Slavonski Brod održao je veoma uspjeli Ladies' Night i sprema se za proslavu chartera. Klub je preselio svoje prostorije u Hotel »Central«.

E. Šrepel održao predavanje: »Rotarski ciljevi u primjeni na lokalne prilike«.

Za nevoljne sabrano Din 520.—.

R. C. Skoplje. Predavanja: M. Čemerikić: »Uredba o radnom vremenu u Vardarskoj banovini«, Dr. K. Čohađić: »O olimpijadi«, Dr. A. Jelačić: »Izgledi i perspektive intelektualne omladine«.

Klub je održao uspelo sestrinsko veče, na kojem je M. Čemerikić upoznao goste sa rotarskim pokretom i rot. načelima.

Pastpredsednik kluba J. Mihajlović odlikovan je od strane predsednika poljske republike ordenom »Polonia restituta« III. reda.

Sedam članova uzelo je učešća na svečanom otvaranju želj. pruge Veles—Bitolj i proveli ugodne časove među bitoljskom braćom.

Za nevoljne sabrano Din 319.50.

R. C. Split poznat zbog gajenja drugarstva i društvenosti održao je dvije kuglaške utakmice među braćom.

Održana predavanja: Dr. Stanger: »O odnošaju industrije i poljoprivrede u nac. ekonomiji«, Dr. Šoljan: »O ribarenju povlačnim mrežama«.

Klub je podario postradale od poplave u Skoplju sa Din 250.—

R. C. Subotica. Održana su par uspjela referata iz rotarske literature i o radu mađarskog distrikta. Dr. Popov iznaša kako mađarski klubovi svojim izveštajima prilažu statistike, albume, predavanja o svojim velikanima, kako bi inozemstvo upoznali svojom kulturom i prirodnim lepotama. Predlaže da se naši klubovi pozabave tim pitanjem te se u tom pogledu ugledaju u susedni distrikt.

Klub je podario odbor za Svetosavsku proslavu na univerzitetu sa Din 300.— a udruženju svršenih đaka trgovačkih akademija, koje je udruženje nastalo inicijativom kluba, dao je dalnju pomoć od Din 250.—

Za nevoljne sabrano Din 501.—

R. C. Sušak. Predavanja: admiral R. Salher: »O pelješkoj mornarici«, Ing. Prikrić: »Postoji li život u svemiru i koji su izgledi za život na zemlji u budućnosti«, Dr. Pavelić: »O pravilniku o prevozu putnika i robe motornim kolima«, Viktor Car Emin: »Ukidanje našeg jezika u crkvenim obredima u Italiji«.

Nakon duljeg vremena priređeno je opet sestrinsko veče sa mnogo uzvanika koje je nadasve dobro uspelo.

Klub je podario nastradale poplavom u Skoplju sa Din 250.—

Za nevoljne sakupljeno Din 970.—

R. C. Šibenik. Održana predavanja: M. Šupuk: »Mir i odnosi između Engleske i Italije«, Ing. Ljubičić: »Rad talijanskih klubova«.

R. C. Varaždin. Održana predavanja: M. Horvat: »Prošlogodišnja berba grožđa«, Ing. Damaška: »O tarifnoj i nadničarskoj politici«, Josip Forst: »Razvitak pekarskog obrta«.

Klub se priprema da priredi nakon duljeg vremena sestrinsko veče.

R. C. Vršac upriličio je više referata iz rotarske literature i time svoje članove koji ne poznaju engleski upoznao sa njom.

Zaključio je brisati članove koji neredovito polaze klupske sastanke.

R. C. Vukovar bez izveštaja.

R. C. Zagreb. Predavanja: Ing. Žepić: o knjizi »This Rotarian Age« od P. Harrisa, Ing. Stipetić: »Mehanizacija u knjigovodstvu«, Ing. Čalogović: »Savremeno taracanje puteva«.

Tajnik Tomljenović preuzeo je u dužnost da šalje zvaničnom glasilu 73 distrikta »Der Rotarier« mesečne izveštaje o našem distriktu.

Klub je podelio sledeće novčane pomoći: odboru za ishranu pasivnih

krajeva Din 2.000.—, skautskoj župi savske banovine Din 2.000.—, za postradale od poplave u Skoplju Din 1.000.— te je odredio svotu od Din 4.000.— za ishranu siromašne dece kroz god. 1936.

R. C. Zemun. Predavanje Prof. A. Jelačić (R. C. Skoplje): »Savremeni kulturni život Mačve« i »Filozofska podloga savremene nemačke politike«, Ivan Kon: »Godišnjica Röntgenovog pronalaska«, Adm. Wicherhauser: »Pomorska konferenca u Londonu«.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

Izveštaj za mesec januar 1936.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem meseca	Broj održanih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisutnih članova	Prosečni mesečni procenat	Sastanci sa 100%	Primedba
1	Bačka Topola	19	3	19.00	14.00	73.67		
2	Banja Luka	15	5	15.00	10.20	68.00		
3	Beograd	54	2	54.00	25.00	46.29		
4	Bitolj	18	4	18.00	14.25	79.16		
5	Dubrovnik	20	5	19.40	14.40	74.22		
6	Karlovac	18	5	17.60	12.80	72.72		
7	Leskovac	18	5	16.80	10.60	63.10		
8	Ljubljana	40	4	40.00	31.00	77.50		
9	Maribor	36	3	35.33	27.33	77.36		
10	Novi Sad	33	5	31.40	25.20	80.25		
11	Osijek	27	5	26.20	23.00	87.78		
12	Pančevo	26	5	26.60	20.20	75.94		
13	Sarajevo	20	2	20.00	16.00	80.00		
14	Slavonski Brod	16	4	16.00	14.00	87.50		
15	Skoplje	27	5	26.20	20.80	79.39		
16	Split	16	4	16.00	13.20	82.50		
17	Subotica	26	4	26.00	17.00	65.38		
18	Sušak	25	4	25.00	19.00	76.00		
19	Šibenik	15	5	15.00	9.40	62.66		
20	Varaždin	20	5	20.00	17.00	85.00	1	
21	Vršac	20	3	20.00	16.00	80.00		
22	Vukovar	17	4	17.00	15.00	88.24		
23	Zagreb	48	3	48.33	53.33	73.10		
24	Zemun	23	5	23.00	17.40	75.65		
Ukupno:		597	99	591.86	456.11	1811.41	1	
Prosečno:				24.66	19.00	75.47		

Glavni i odgovorni urednik: dr. Viktor Ružić, Sušak, Strossmayerova ul. 12.

Tisak: Primorski Štamparski Zavod, Vladimir Devčić - Sušak.

FRANCUSKO - SRPSKA BANKA

OSNOVANA 1910 GODINE

Glavni osnivači: Banque Ottomane, Paris-London i Banque de Paris
et des Pays-Bas, Paris

PARIS, LONDON, BEOGRAD, NIŠ, SKOPLJE,
KOS. MITROVICA, BITOLJ

Kapital Frs. fr. 20.000.000.—

Sedište Društva: 7, rue Meyerbeer, Paris

Centralna Direkcija, Beograd 36, Knez Mihajlova ulica

Telegr. adresa: FRANCOSEB

Skladišta u Beogradu i Skoplju

OBAVLJA KOMPENZACIJE SA ČEŠKOM, FRANCUSKOM
I OSTALIM ZEMLJAMA PO POVOLJNIM USLOVIMA
NABAVLJA DOZVOLE ZA DOZNAKE ČLANARINE

Ovlašćena banka za sve devizno-valutne poslove

PREKOMORSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

Brz.: Prekomorska

Telefon broj 1-54

Tomislavova 1

Saobraćaj prvoklasnih
teretnih parobroda
na sve strane svijeta

ZA KOPIJE I POVEĆANJA

AGFA

FOTOGRAFSKI PAPIR

AGFA-LUPEX

PAPIR ZA AMATERE SA
VELIKIM ZAHTJEVIMA

AGFA-LUPEX Chamais smeđi

SPECIJALNI PAPIR SA ŽI-
VIM SMEDJECRNIM TO-
NOM SLIKE

AGFA-VERDEX PAPIR

KOJA IZRAVNO ZELE-
NO RAZVIJA

AGFA-BROVIRA PAPIR

ZA POVEĆANJA
(4 GRADACIJE)

NAJVEĆE JUGOSLAVENSKE TVORNICE GUMI I OBUĆE

400
VLASTITIH
PRODAVAČNICA

3000
SARADNIKA
PROIZVODI NEDELJNO

100.000
PARI DOBRIH I
JEFTINIH CIPELA

Bata